

dolenjski gozdar

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, januar 1976

Številka 3

Letnik XII.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
Markovič Franc, Falkner ing. Jože, Piškur ing. Jernej,
Klančičar ing. Slavko, Šebenik Janez, Šepec ing. Tone,
Vidervol ing. Jože in Hočevan ing. Tone

V S E B I N A

Stran

1. Kako poteka izvajanje programa za izboljšanje gospodarjenja?	1
2. Vtisi s strokovnega potovanja po ČSSR in Avstriji	13
3. Nekateri ugotovitve pri izdelavi gozdnih sortimentov v revirju Rog v devetih mesecih 1975	26
4. Nova metoda pridelovanja smrekovih sejank v drevesnici Krka je pokazala dobre rezultate	30
5. Gradnja gozdnih cest na območju GG Novo mesto od 1969 - 1975	32
6. Njegovih petdeset let (Ob življenjskem jubileju Staneta Purebra)	35
7. Časi se spreminjajo ...	37
8. Našemu Miku ob upokojitvi	40
9. Kdo je kriv?	42
10. Dejavnost in nekateri problemi športnega društva "Gozdar" v letu 1975	43
11. Pregled odkupa gozdov v obdobju 1957-1975	46
12. Beneficirana delovna doba	47
13. Z ekskurzije varnostnikov v Sovjetsko zvezo	52
14. Nekateri sklepi z zborov delavcev in kmetov v mesecu decembru 1975	57
15. Prizadevanja za stabilno gospodarjenje v Trebnjem	58
16. Naši novi jubilaranti	59
17. Sklepi organov upravljanja	61
18. H u m o r	65
19. Razpis posojila za nakup, gradnjo in adaptacijo stanovanj in stanovanjskih hiš	

Akcijski program za izboljšanje gospodarjenja v podjetju, ki ga je sprejel zbor delegatov, ne sme ostati samo mrtva črka na papirju. Nenehno ga je treba spopolnjevati in preverjati, kako se njegova določila sprovajajo v življenju in delu kolektiva. Ta naloga seveda ni lahka, je pa uresničljiva samo v primeru, če bo prizadevanje za izboljšanje gospodarjenja postalo stalna skrb slehernega delavca gozdnega gospodarstva.

Z namenom, da bi ponovno pregledali, kako se uresničujejo nakazane smernice v programu, objavljamo kratka poročila vodij TOZD in strokovnih služb. Vsi se našemu vabilu niso odzvali. Morda je pri njih vse v najlepšem redu. Ne glede na to, pogledjmo kaj poročila vsebujejo!

1. TOZD "GOZDARSTVO" NOVO MESTO

A. Ukrepi za izboljšanje gospodarjenja:

- Ker je obseg gozdne proizvodnje omejen z ureditvenimi načrti, lahko povečamo produktivnost le z zmanjšanjem števila zaposlenih. Letos smo zmanjšali število zaposlenih za 3 delavce, potekajo pa razgovori še za nadaljnje zmanjšanje.

Velik premik smo dosegli tudi pri opravljanju del v gojenju, kjer smo z organizacijo prevozov s kombiji opravili dela na raznih deloviščih.

V mesecu avgustu, ko še ni obratovala žaga Poganci, smo delavce tudi zaposlili na gojitvenih delih. S tem se je znižala režija na žagi, na gojitvenih delih pa ni bila potrebna zaposlitev dninarjev v takem številu kot prejšnja leta.

- Na žagi Poganci smo zmanjšali število zaposlenih in sicer za 2 delavca na režijskih delih na skladišču. Delo v izmenah smo organizirali tako, da žamanje vežejo sproti in ga s strojem odnašajo na skladiščni prostor. S tem smo na žagi praktično zmanjšali 4 delovna mesta.
- V drevesnici Krka potekajo dela za razširitev proizvodnje sadik po Dunnemanovi metodi. Delo opravljamo v lastni režiji in bo zaključeno v prihodnjem letu. Planirani obseg del za leto 1975 pa je v celoti realiziran.
- V načrtu imamo združitev dela revirja Padež-Rasen-Radoha. Tu bomo formirali dve skupini delavcev, ki bodo opravljale sečnje in gojitvena dela v večjih koncentracijah kot sedaj. Na ta način bo omogočena tudi dostava toplih obrokov hrane.
- Analizirali smo delovni čas šoferjev po podatkih iz tahografov. Podatki so zaskrbiljujoči, saj v večini primerov kamioni niso na vožnji ali popravilu po 8 delovnih ur. Tu pa se pojavi vprašanje upravičenosti manjše realizacije prevozov, prejemanje TD za nepolnih 8 ur dela šoferjev in nakladalcev ter še prejemanje nadomestila za vzdrževanje kamionov po 1 in 1,5 ure na dan.

Ker bomo v letu 1976 imeli za prevoz hlodovine in drugega dolžinskega lesa le 3 kamione (eden gre v prodajo) bomo morali posebno pozornost posvetiti čim boljšemu razporedu in izkoristku voznega parka.

B. Program ukrepov za boljše gospodarjenje:

Program ukrepov za nadaljnje uveljavljanje samoupravnih odnosov in za izboljšanje gospodarjenja v podjetju, sprejet na žboru delegatov 25. aprila 1975 zajema tudi žago Poganci. V dokumentu je točno formulirano, da je potrebno čimprej pokreniti vse potrebno za izboljšanje tehnologije dela na žagi z uvedbo dodatne mehanizacije, t.j. z nakupom dodatne opreme, kar je že v teku.

Navedeno opremo je DS TOZD Gozdarstvo Novo mesto tudi predlagal v plan investicij za leto 1976, vendar brezuspešno, ker bo denar porabljen za druge investicije. Finančni uspeh žage Poganci pa bo zaradi tega tudi v letošnjem letu slabši, kot bi sicer lahko bil.

Poudariti namreč moramo, da sedanja strojna oprema več ne ustreza, kar velja predvsem za zastarel tip robilnika, medtem ko čelilnika sploh nimamo. Brez teh dveh strojev pa ne moremo zadovoljevati vse večjih zahtev tržišča po kvalitetnih proizvodih. Iz tega razloga dosegamo tudi dosti nižje prodajne cene rezanega lesa, kot bi jih sicer. Zaradi tega imamo tudi občutno razliko med nabavno ceno oblovine in doseženo prodajno ceno žaganega lesa. Podatki, ki jih imamo za 9 mesečno realizacijo žage Poganci povedo, da smo hlodovino iglavcev plačevali:

TOZD Gozdarstvo Straža	146 m ³ po 785,71/m ³
TOZD Gozdarstvo Podturn	1055 m ³ po 757,03/m ³ ,

povprečno 763,93 din/m³, čeprav je dogovorjena cena 750,00/m³.

Žagani les smo prodajali po povprečni prodajni ceni 1.443,43 din/m³. Če sedaj upoštevamo faktor 2,15, ki načelno regulira odnos cene hlodovine in žaganega lesa, pridemo do izračuna, da bi morali plačevati hlodovino iglavcev po ceni 671,36 din/m³. To pa ni ne dogovorjena cena 750,00 din/m³ in ne zaračunana cena 763,93 din/m³. Če sedaj izračunamo razlike med fakturirano ceno hlodovine iglavcev dobaviteljev in ceno, ki je izračunana na podlagi realizirane prodaje žaganega lesa, znaša ta razlika 107.577,00 kar predstavlja za žago Poganci in naš TOZD pomemben znesek. V zvezi s cenami dobavljene hlodovine iglavcev smo informirali TOZD Gozdarstvo Straža in TOZD Gozdarstvo Podturn 3/12-1975 z željo, da njihovi samoupravni organi o tem razpravljajo in potrdijo že omenjeno ceno 671,36 din izračunano s faktorjem 2,15 na prodajno ceno. Smatramo, da je to edina realna osnova za čisto poslovno sodelovanje med prodajalcem in kupcem. Saj se kvaliteta dobavljene hlodovine najbolje vidi iz napadlega žaganega lesa in s tem tudi dosežene prodajne cene.

Naš predlog obračunavanja hlodovine ni bil sprejet, saj ga je DS TOZD Gozdarstvo Podturn zavrnil kot nesprejemljivega. Poleg tega je njihov delegat tudi na seji zbora delegatov 11. 12. 1975 povedal, da moramo to razliko v bodoče nadomestiti z boljšo izdelavo in prodajo žaganega lesa. Ob tej priliki so se celo slišali glasovi, češ kaj dela delavska kontrola.

S takimi poslovnimi odnosi in očitki se naša TOZD ne strinja in zahteva, da se zadeva razčisti. Pripominjamo, da žago Poganci rekonstruiramo in opremljamo že 10 let in še ni dokončno dograjena, niti opremljena. Predlog investicij za leto 1976 ni bil sprejet in tako bo žaga kot nedokončana investicija prišla morda v poštev leta 1977.

2. TOZD "GOZDARSTVO" STRAŽA

Tudi na TOZD "Gozdarstvo" Straža smo v juniju sprejeli akcijski program. Obravnavali smo ga na kolektivnem sestanku in ga tudi sprejeli.

- Zaradi manjše izgube delovnega časa, so vsi sestanki samoupravnih organov in komisij izven delovnega časa. Zainteresiranost članov samoupravnih organov je večja zaradi boljše informiranosti in zaradi temeljitejše pripravljenega gradiva za same seje.
- Zlasti smo si prizadevali bolj izkoristiti delovni čas tako pri delavcih kot pri mehanizaciji. Posebno pozornost smo posvetili zaposlitvi tistih delavcev, ki zaradi poklicnih obolenj ne smejo delati v sečnji.
- Izpadi zaradi bolezni se manjšajo (razen pri delavcih iz Bosne) in smo v prvem polletju izgubili 4,56 % delovnih dni. S smotrnejšo uporabo zaščitnih sredstev in z večjo odgovornostjo do dela pa ta odstotek lahko še zmanjšamo. Prevozni park je bil izkoriščen do maksimuma po zaslugi prizadevnih voznikov. Traktorji na spravilu lesa pa bi lahko z večjo prizadevnostjo traktoristov naredili več.
- Plan sečnje smo v celoti izpolnili, pri čemer stroški ne presegajo planiranih. Tudi plan gozdnogojitvenih del je v celoti realiziran, kljub povečanju plana med letom.
- Podrobnejši rezultati o našem delu nam bodo znani šele ob zaključnem računu. Ugotavljamo pa lahko, da so dobri rezultati gospodarjenja odvisni od vseh zaposlenih in ne od posameznikov.

3. TOZD "GOZDARSTVO" PODTURN

Z ozirom na to, da je bilo poročilo o prizadevanjih za boljše gospodarjenje in stabilizacijo letos enkrat že podano (o tem je razpravljal zbor delegatov na seji dne 15. avgusta), so sedaj navedeni le ukrepi po tem datumu, ki so naslednji:

- Kljub temu, da je v zasebnem sektorju pri nas precej dela (odkazilo, odkup) nismo z odhodom tov. Vlašiča v pokoj, meseca junija nastavili na izpraznjeno delovno mesto novega revirnega gozdarja. Dogovorili smo se, da bo delo v dveh revirjih opravljal začasno revirni gozdar Markovič Boris. Predvidevali smo, da bo z združitvijo OZK možno to vprašanje rešiti skupaj s sosednjimi OZK.
- Sečnjo pričuvkov (košev) v nasadu v odd. 108 smo izvršili konec leta tako, da smo večino vrhov prodali kot novoletne jelke. V istem času smo z našimi delavci v parceli last zdravilišča Dol. Toplice izvršili sečnjo mlajših dreves iglavcev pod daljnovodom. Prav tako smo posekali jelkov sestoj v stadiju letvenjaka na zemljišču predvidenem za stanovanjsko gradnjo. Zaradi pravilne izbire datuma sečnje smo lahko odkupili in prodali precej kvalitetnih novoletnih jelk večjih dolžin.
- Šoferji in nakladalci so po dogovoru prihranili večji del svojega rednega dopusta za konec decembra 1975 in januarja 1976. Računali smo, da bo v tem času sneg. Kljub temu lahko trdimo, da so pogoji za delo poleti boljši in storilnost večja (daljši delovni dan, uporaba prikolic).

4. TOZD "GOZDARSTVO" ČRMOŠNJICE

TOZD "Gozdarstvo" Črmošnjice je v zadnjih mesecih leta 1975 razpravljal predvsem o organizacijskih oblikah podjetja. To je bila tudi glavna tema na sejah delavskih svetov in sindikalnih odborov. O vseh razpravah smo obveščali tudi celotni kolektiv. Poleg tega je TOZD delovala tudi pri izvajanju programa o izboljšanju gospodarjenja v zvezi s stabilizacijskimi ukrepi. Zlasti so tekale razprave o delovanju delavske kontrole in o ukrepih, ki bi omogočili, da bi njeno delo prišlo bolj do izraza. Ker je bilo njeno delovanje doslej bolj stihijsko, smatramo, da bi bilo treba člane delavske kontrole v večji meri izobrazevati na raznih seminarjih.

Z dobrim obveščanjem smo precej pripomogli, da so delavci (razen nekaterih, ki so nezainteresirani za vsako stvar) obveščeni o celotnem poteku izvajanja nalog in sklepov v okviru podjetja, obenem pa tudi s stabilizacijskim programom. Poleg Dolenjskega gozdarja in mesečnih obvestil, so glavni izvajalci obveščanja revirni gozdarji. Vsi predlogi, ukrepi in sklepi, o katerih razpravlja DS in drugi organi, se prenašajo na revirne gozdarje, ki potem na terenu obveščajo svoje delavce. V tem pogledu smo naredili velik korak naprej.

Disciplina na delu je zadnje mesece po presoji operativne službe boljša, kar velja posebej za sekače. Ker pa so se začela sečišča koncentrirati, delavci pa stanujejo v delavskem domu v Črmošnjicah (večina) in v vasi, so v vsakem oziru bolj dostopni. Zato bosta morala biti v bodoče disciplina in obveščanje še bolj poglobljeni.

Zaskrbljujoči so bolniški in drugi izostanki z dela. TOZD je v zvezi s tem, posebno v drugi polovici leta 1975, na vseh delavskih svetih in sindikalnih sejah nenehno obveščal člane in opozarjal o bolniških in ostalih izostankih, ki jih smatramo kot neupravičene. Stanje se do konca leta bistveno ni spremenilo. Delavci na TOZD, ki delajo v pisarni so bili zadolženi, da zberejo za 11 mesecev leta 1975 podatke o izostankih z dela za vsakega člana kolektiva posebej ter o njih poročajo na zboru delovnih ljudi. (Prebiti čas na delu, dopusti, bolniška in ostali izostanki). Na zboru delovnih ljudi je na podlagi tako izdelane analize vsak član kolektiva dobil vprašanje zakaj je imel toliko in toliko izostankov. Zbor je sprejel sklep, da se za vsak neopravičen izostanek ali za primer če je delavec v bolniškem staležu pa dela doma, izvrši disciplinski postopek ter ga kaznuje. Mnogo je delavcev v kolektivu ki s svojim delom, varčnostjo družbene imovine in s pravilnim odnosom do predpostavljene graditve kolektiv in jim zato ni vseeno, če nekateri rušijo to njihovo ustvarjalnost.

Ker so delavci večinoma koncentrirani v Črmošnjicah, bi bilo potrebno, posebej v zimskem času popoldne ali ob večerih pripraviti določene seminarje, kajti izobraženost naših fizičnih delavcev je relativno zelo nizka.

V drugi polovici leta 1975 so revirni gozdarji poleg odkazila za plan za leto 1976 delali precej na izdelavi sečno-spravljenih in gojitvenih načrtov. Ti načrti se izdelujejo za vse tiste oddelke, v katerih bo v letu 1976 redna sečnja iglavcev in listavcev. Na seminarju za gojitveno in sečno-spravilno načrtovanje v Postojni so bili trije naši revirni gozdarji. Smatramo, da bi bilo nujno potrebno, da se izvrši reorganizacija gozdarske službe na sistemu revirni gozdar-delovodja, kajti v tem primeru bi revirni gozdar res lahko opravljal strokovna dela v svojem revirju in se lahko bolj posvetil izpopolnjevanju svojega strokovnega znanja.

Popravilo motornih žag se je v letošnjem letu, predvsem kadar gre za večja popravila in zlome, precej zmanjšalo. Pogosta pa so še vedno tekoča popravila. Zato se bodo v bodoče operativni delavci morali še bolj zanimati za tekoče vzdrževanje, čiščenje in čuvanje motornih žag, kot je bilo to sklenjeno na zboru delovnih ljudi v decembru 1975.

V zvezi z delom z zasebnim sektorjem je organizacijska oblika dosedanjega poslovanja sprejemljiva. Odpravljeni so bili nekateri problemi pri odkupu in prevozi. Kmetje morajo pripravljati les na takšna mesta, da se lahko le-ta odvaža s težkimi kamioni. Tudi obveščanje se odvija preko revirnih gozdarjev, sej, vabil in podobno. V pogovoru s kmeti-lastniki gozdov smo ugotovili, da jim takšna oblika sodelovanja odgovarja. TOZD ima enkrat tedensko uradni dan v Semiču, kjer s kmeti rešuje vsa vprašanja v zvezi z njihovimi problemi. Vsa ostala vprašanja v zvezi s samoupravnimi odnosi pa rešujejo delegati kmetov pri obratu za kooperacijo.

Skupnim službam (računovodstvu) predlagamo, da v času največjega odkupa ne bi prišlo do zastojev izplačila, ker to izziva veliko negodovanje pri kmetih ki nam prodajo les.

5. RAČUNOVODSKA SLUŽBA

V zvezi s stabilizacijskim programom gozdnega gospodarstva ter v skladu s predpisi, je računovodska služba pristopila k organizaciji pravočasnega pritoka dokumentacije, ki je potrebna za knjiženje in sestavo periodičnih obračunov in zaključnih računov. Vsa dokumentacija priteka zdaj v računovodstvo 5 dni prej, tako, da zaključimo z obračunom proizvodnje do 20. v mesecu za tekoči mesec in lahko nekoliko prej podatke sknjižimo ter pristopimo k izdelavi periodičnih obračunov in zaključnih računov. S tem v zvezi se osebni dohodki izplačujejo 5 dni prej, tako, da je izplačilo osebnega dohodka zdaj od 3. do 5. v mesecu za pretekli mesec, prej pa je bilo od 8. do 11. v mesecu.

Poleg tega, da smo pospešili pritok dokumentacije, ostajajo še naprej problemi z obstoječim številom strokovnega kadra in mehanizacije, sestavljanja periodičnih obračunov in zaključnih računov za vsako TOZD, OZK in skupne službe posebej. Zaradi tega bomo morali v bodoče več pozornosti posvetiti spremljanju in obdelavi podatkov po bolj sodobni metodi na modernejših strojih. Nameravamo nabaviti elektronski računski knjigovodski stroj, ki ima znatno večje kapacitete in hitrost od sedanjih mehaničnih strojev ter s tem strojem in njemu potrebnim strokovnim kadrom zagotoviti pravočasne informacije za službo družbenega knjigovodstva in za samoupravne organe podjetja.

6. KOMERCIALNA SLUŽBA

Po programu ukrepov za izboljšanje gospodarjenja v podjetju, ki ga je sprejel zbor delegatov na seji dne 25. aprila 1975 ima komerciala predvsem naslednje dolžnosti:

- Izbiro kupcev, izterjavo dolgov, hitro zaračunavanje.
- Zasledovanje razmer na trgu, hitro odzivanje na kupčeve zahteve in prenašanje le-teh na proizvodnjo ter solidno poslovanje glede na količine in kvaliteto.
- Nadaljevanje in razvijanje mehanografske obdelave podatkov.

Te naloge smo izvršili takole:

- Takoj po prejemu programu je komerciala pristopila k selekciji kupcev, tako, da so naši odjemalci sedaj v glavnem zanesljivi glede plačila.

Tudi pri izterjavi dolgov, kljub splošni nelikvidnosti podjetij, smo dosegli dolocene rezultate, saj nam je uspelo saldo dolžnikov ob koncu I. polletja od din 31.351.000.- znižati do konca novembra na din 23.000.000.-. Najmanj uspeha dosegamo pri izterjavi dolgov od lokalnih odjemalcev (Novoles, IMV).

Fakturiranje je v glavnem ažurno in brez večjih zastojev.

- Kljub nestabilnemu lesnemu tržišču smo s spremljanjem razmer ter odzivanjem na kupčeve zahteve dosegli še kar zadovoljiv uspeh pri realizaciji, saj smo v devetih mesecih realizirali 89 % plana po vrednosti, količinsko pa smo 79 % plana za leto 1975.

Da je tak rezultat kljub težavam dosežen, gre zasluga predvsem TOZD gozdarstva, ki z izdelavo kvalitetnejših sortimentov ter z izdelavo določenih sortimentov po kupčevih željah (po naročilu) prispevajo k doseganju višjih prodajnih cen.

- S preходом fakturiranja na bolj izpopolnjenem stroju za fakturiranje, ki ima priključen tudi stroj za luknjanje kartic, smo dosegli, da je mehanografska obdelava komercialnih podatkov v celoti omogočena.

7. SLUŽBA ZA UREJANJE IN NAČRTOVANJE

V letu 1975 so bila opravljena revizijska terenska urejevalna dela na enotah Žužemberk in Črmošnjice (11.000 ha gozdov). Za ti dve enoti morajo biti do 1. 7. 1976 predloženi načrti v potrditev republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V nasprotnem primeru sledijo visoke sankcije za podjetje in odgovorne osebe.

Poleg navedenih tekočih del služba za urejanje spremlja izvajanje načrtov in opozarja operativno na obveze planov sečenj in gozdnogojitvenih del, v izjemnih primerih pa predlaga in izdelava spremembe gospodarskih načrtov. Služba za urejanje vodi ves proces sprejemanja in usklajevanja gozdnogospodarskih načrtov enot in območja znotraj in izven podjetja in jih dokončno posreduje v potrditev republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Leta 1975 je bilo znotraj podjetja po organih delavskega samoupravljanja sprejetih 7 gozdnogospodarskih načrtov tako, da bo v letu 1975 v potrditev predloženih 7 gozdnogospodarskih načrtov enot (Novo mesto-jug, Poljane, Soteska, Brezova reber, Padež-Radoha-Rasen, Krka in Gorjanci-Pendirjevka-Kobile). Načrt za enoto Brezova reber je izdelala TOZD Gozdarstvo Straža. S tem letom bi se odpravila neažurnost izdelave načrtov, katero je dosedanja gozdarska zakonodaja, z ozirom na stanje urejanja gozdov RS, tolerirala, medtem, ko novi predpisi brezkompromisno zahtevajo izpolnjevanje postavljenih rokov.

Vsi delavci pri urejanju gozdov se zavedamo odgovorne naloge, zato smo si že na začetku leta 1975 zastavili cilj, da se v tem letu na tekoče spravi vsa urejevalna dela. Za doseg tega cilja smo si izbrali naslednjo pot:

- Polna delovna in strokovna angažiranost vseh članov kolektiva.
- Delovna disciplina mora biti taka, da se vsaka izgubljena ura nadomesti, v kolikor so nujna opravila med službenim časom.
- Večji del letnega dopusta se koristi izven glavne terenske sezone, po naprej določenem razporedu.

- Z ozirom na oddaljenost urejevalnih enot (Črmošnjice, Žužemberk) se v času meritev, ko je zaposlenih večje število zunanjih delavcev, podaljšuje delovni čas najmanj tako, da se 8 efektivnih ur dela na terenu. Tedaj so odhodi na teren ob 5. uri zjutraj.
- S skupnimi močmi moramo preko celega leta nadomestiti še enega delavca, da z dvigom storilnosti doprinesemo k stabilizaciji podjetja.
- Z družbeno imovino moramo upravljati s skrbnostjo dobrega gospodarja.
- Neupravičenih bolniških izostankov ne moremo dopustiti, pri čemer se apelira na delovno zavest in moralo vsakega zaposlenega.
- Morebitne začasne preobremenitve posameznega delovnega mesta solidarno porazdeliti na vse člane kolektiva po možnostih in sposobnostih.

Nakazane poti smo se v večji meri držali. Le na ta način smo lahko pretežni del zadanih nalog opravili. Pri tem smo se morali truditi vsi člani kolektiva službe za urejanje in načrtovanje, poleg strokovnih delavcev na TOZD (Straža, Črmošnjice, Podturn, Novo mesto), ki so nam požrtvovalno pomagali pri izpolnjevanju danih nalog. Upravičeno lahko trdimo, da je sodelovanje med sestavljenci in izvajalci gozdnogospodarskih načrtov na ustrezni ravni, saj bodo le na ta način načrti dosegli svoj pravi namen.

Kot smo že navedli, naš program dela za leto 1975 resnično zahteva polno angažiranost celotnega kolektiva in lahko trdimo, da smo vsi svoje naloge zadovoljivo izvršili. Posebej pa naj pohvalimo za prizadevnost pri delu tov. Janeza ing. Blažiča, ki je nemoteno večji del leta opravljal zahtevnejše delo, kot pa je zanj dobival plačilo. Prav tako naj pohvalimo za vsestransko marljivo delo, tov. Mileno Fric, ki je poleg svojega referentskega dela na gozdnem katastru in arondaciji, opravljala številne obračune taksacijskih del, da je bilo možno spremljati na osnovi normativov in na osnovi taksacijskih podatkov izpred 10 let in tekoče evidence pravilnosti poteka meritev na terenu.

Navedli smo nekaj dejstev, s katerimi smo skušali doprinesiti svoj delež k boljšemu uspehu podjetja kot celote. Zavedamo pa se, da nismo storili vsega možnega. Zato si bomo morali v bodoče še bolj prizadevati, da bomo svoje delo, predvsem v strokovnem pogledu izpopolnjevali in tekoče opravljali ves fizičen obseg del.

8. SLUŽBA ZA MEHANIZACIJO

- S 30. 6. 1975 so stopili v veljavo zvezni predpisi za zmanjšanje uvoza. Ti predpisi so v začetku zelo motili normalno preskrbo z rezervnimi deli za popravilo naše celotne mehanizacije. V zadnjih mesecih ti predpisi niso več tako togi in stanje se je izboljšalo. Na področju preskrbe z rezervnimi deli je bila zato potrebna več kot normalna angažiranost službe za mehanizacijo, komercialne, nabave in računovodstva.

- Z namenom zmanjšanja okvar na traktorju Timberjack - TOZD Straža - je bila v avgustu izvedena zamenjava prednje in zadnje preme s tem, da je bil traktor poslan na popravilo v Avstrijo. Indirektno se je tudi tu močno čutil vpliv zveznih predpisov navedenih v prejšnjem odstavku, ki so pripomogli k nenormalnemu izpadu traktorja z dela.
- Izdelana in dana je v proizvodnjo v mesecu oktobru za TOZD Črnomelj nakladalna lopata za drva kot priključek traktorja - nakladača Volvo.
- Na delavskih svetih TOZD je sprejet predlog pravilnika o normativih za spravilo lesa s traktorji in žičnimi žerjavi.
- Od dveh variant izdelanih študij za izgradnjo mehanične delavnice v Podturnu za območje Straže, Podturna in Črmošnjic, so DS TOZD Straže, Podturna in Črmošnjic, osvojili predlagano II varianto - manjša mehanična servisna delavnica.
- V teku je priprava investicije o modernizaciji - izboljšani tehnologiji dela na žagi Poganci.
- Službe za mehanizacijo, izkoriščanje in varstvo pri delu so v juliju izvedle nekaj pregledov o stanju spravilne in prevozne mehanizacije. Pregledi še niso zaključeni.
- V zvezi z gradnjo obtesovalnice tramov v Straži je bilo več stikov s predstavniki "Dominvesta" in SO Novo mesto za pridobitev soglasij v zvezi z letališčem v Prečni. Za izdajo lokacijskega in gradbenega dovoljenja je potrebno samo še soglasje KRV (komanda ratnog vazduhoplovstva). Le-to pričakujemo še v letošnjem letu. Pri pridobivanju soglasij v zvezi z letališčem v Prečni (potrebna so 3) so nastopile razne težave, za katerih odstranitve pa je bilo GG nemočno.
- Z namenom boljšega sodelovanja pri nabavi rezervnih delov in opreme je bilo s poslovnimi partnerji izvedeno več obojestranskih poslovnih stikov.

9. SLUŽBA ZA IZKORIŠČANJE GOZDOV

- Skupaj s komisijo za organizacijo je izdelan predlog sheme mikroorganizacije TOZD, ki je v razpravi.
- Izvršen je ogled (z razpravo) posledic po viharju v Uštrazu in Kobilah. S službo varstva pri delu in TOZD Novo mesto je usklajeno stališče glede načina in varstva izdelave podrtega drevja. Izvršen je kontrolni pregled in preizkus znanja gozdnih delavcev sekačev, ki so izdelovali podrti les. Več kot polovico podrte mase je izdelano in odpeljano brez poškodb in nesreč.
- Skupaj s komercialo je bila organizirana izdelava bukovih železniških pragov na žagah (razrez) skupaj z razdelilniki in zadolžitvami. Plan je realiziran in izdelava se nadaljuje.
- Z raziskovalno skupino biotehniške fakultete obdeluje novo tehnologijo. Organizira snemanje za sečnjo listavcev po TOZD za sezono 1975/76.

- S komisijo za pregled in oceno gozdnogospodarskih načrtov predložili 7 načrtov GG enot v odobritev zboru delegatov.
- Kontrola uporabe norm in primerjave učinkov se izvaja. Ravno tako tudi gibanje proizvodnje po dinamiki plana. TOZD Straža, Črmošnjice in Novo mesto so presegli plan sečnje za okrog 10%. Delni razlog je priprava tal, pri kateri napade les za trg, delni pa sušenje jelke v Soteski. Prekoračitev etata v Soteski, je kolegij zaradi sušenja jelke odobril na seji 9. 9. 1975.
- Odkazilo lesa za leto 1976 je izvršeno. Narejeni so predlogi fizičnega obsega plana za SLP, predlog plana odkupa lesa iz zasebnega sektorja, normativi časa, delovne sile in poprečnih norm TOZD.
- Narejene so analize spravila lesa po vrsti spravila za tričetrletje in izvršene primerjave in kontrole norm za sečnjo in spravilo lesa (po predlogu TOZD).
- Narejene so nove kalkulacije in ceniki za spravilo lesa in iznos drv s konji.
- V teku je kontrola (na terenu) norm po oddelkih in TOZD po vzorčni metodi za sečnjo in spravilo lesa (primerjava med TOZD).
- V zvezi s poslovnotehničnim sodelovanjem z Novolesom je bil sestanek, na katerem so postavljene zadolžitve, ki bodo določale smer nadaljnjega sodelovanja.

10. SLUŽBA ZA VARSTVO PRI DELU

V drugi polovici 1975. leta je bilo delo službe varstva pri delu zelo pestro, opravljala pa je zlasti sledeče naloge:

- Povečana prizadevanja za zagotavljanje varnega dela pri izdelavi vetrolomov v Gorjancih in še posebej v Ustražu. Prizadevanja vseh so bila očitno uspešna, saj razen nezgode voznika pri spravilu lesa ni bilo na teh deloviščih nobene nezgode s poškodbo.
- Za žago venecianko v Veliki Loki, TOZD "Gozdarstvo" Trebnje, so bila izdelana podrobna navodila za varno delo in odrejeni ukrepi za odpravo bistvenih pomanjkljivosti in nepravilnosti s področja varstva pri delu.
- Aktivno sodelovanje pri sistematičnih kontrolnih pregledih mehanizacije, skupno s službo za mehanizacijo in službo za izkoriščanje gozdov. Odkrite so bile tudi resne nevarnosti za varno delo ter poskrbljeno za njihovo odpravo. Pregledi so še v teku.
- Nadzorstveni pregledi, ki so zajeli gradnjo gozdnih cest, delo sekačev in gojiteljev, spravilo lesa s traktorjem in prevoz lesa, so odkrili mnoge kršitve varnostnih predpisov in odrejenih ukrepov za varno delo. Take kršitve so n.pr.: nepravilno ravnanje z razstrelivnimi sredstvi, neuporaba osebnih varstvenih sredstev, delo z motornimi žagami brez usposobljenosti za tako delo, pomanjkljivosti pri organizacijah spravila lesa in opremi traktorjev, pretiravanje z obremenitvami kamionskih nakladalnikov, kamionov ipd. Podvzeti so ukrepi za odpravljanje ugotovljenih nepravilnosti, ki bi lahko ogrozili varno delo.

- Opravila v zvezi z dobavami osebnih varstvenih sredstev po letnem načrtu nabav, ali glede na nove potrebe, ki jih nakaže dinamičen razvoj gozdarstva. Letni plan nabav je izpolnjen.
- Sodelovanje pri izdelavi zasnove in načrta za izgradnjo delavskega centra v Črmošnjicah. Načrt je izdelan.
- Sestava analitičnega prikaza stanja boleznin vseh vrst pri organizaciji in pri posameznih TOZD v letu 1974, gibanja boleznin v desetletju 1965 do 1974 in podaja predlogov za nekatere globalna ukrepanja (nastavitev kontrolorja bolniške in socialnega delavca, uskladitev prijavljanja nezgod pri delu s predpisi, razvijanje postranskih dejavnosti, pri katerih je možno zaposlovati ljudi z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi). Predlogi zaenkrat še niso upoštevani. O tem je objavljen članek v Dolenjskem gozdarju, št. 1/75.
- Izvrševanje obveznosti v okviru komisije za varstvo pri delu pri poslovnem združenju v Ljubljani, s posebnimi zadolžitvami:
 - pri sestavljanju osnutka samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu (sporazum je v dokončni obliki sprejet od vseh TOZD v gozdarstvu Slovenije),
 - popis vseh nevarnosti oz. virov, oblik ter vzrokov nezgod ali poklicnih obolenj in varstvenih ukrepov pri sečnji, kot temelj za strokovno varstveno izobraževanje sekačev in za preizkuse znanja s tega področja. Delo je opravljeno (osebna zadolžitve).
- Sodelovanje v komisiji za izdelavo scenarijev filmov s tematiko "Varno delo v gozdu", pri izobraževalni skupnosti za gozdarstvo v Ljubljani. Pripravljena sta scenarija filmov "Varno delo s traktorji" in "Varno delo v vetrolomih in snegolomih".
- Sodelovanje pri pripravah materialov in razpravah v zvezi z uveljavljanjem beneficirane delovne dobe v gozdarstvu, glede na sprejete zakonske osnove (kriterije). Dokončno je dogovorjeno, da se uvede postopek za popravek kriterijev, ker so prestrogi in zato v dosedanji obliki nesprejemljivi.
- Udeležba na posvetu o varstvu pri delu v Portorožu. Za nas je bil posvet koristen predvsem zaradi primerne urejanja interne varstvene zakonodaje v bodoče.
- Obisk republiškega inšpektorja dela v dneh 16., 17. in 18. 12. 1975 je, kljub zelo omejenemu inšpekcijskemu pregledu stanja varstva pri delu v organizaciji nakazal precej pomanjkljivosti in nepravilnosti, predvsem pri ureditvah nekaterih delavskih stanovanj in uporabi osebnih varstvenih sredstev pri šoferjih in nakladalcih. Take in tudi mnoge druge, že dolgo znane nepravilnosti bo treba v bodoče resneje odpravljati. To je še toliko bolj pomembno, ker smo po pogostosti in resnosti nezgod v zadnjih letih nad republiškim povprečjem.

Delo službe varstva pri delu že dolgo spremljajo težave, ki so predvsem posledica neresnega odnosa mnogih operativnih tehničnih kadrov do zagotavljanja varnih delovnih razmer, v vsem širokem pomenu, ki ga ta pojem zajema.

Varstvo pri delu ne predstavljajo n.pr. le zaščitne rokavice in čelada, temveč tudi varna organizacija dela, varnostno urejene delovne priprave in naprave, oskrba z vsemi potrebnimi delovnimi pripravami in napravami, predhodna usposobljenost ljudi za varno opravljanje dela, upoštevanje zdravstvene sposobnosti človeka za opravljanje določenega dela, urejanje delavskih stanovanj, prehrane, prevozov na delo ipd., dobra organizacija prve pomoči, izvajanje kontrole nad izvajanjem varstva pri delu in tudi disciplinska ukrepanja itd. itd. Redno in dosledno uveljavljanje vsega tega - celovitega varstva pri delu - je pravica in dolžnost in mora biti zagotovljeno že pred pričetkom dela. Le tedaj lahko pričakujemo tudi manj nezgod in poklicnih obolenj v zvezi z delom ter tudi boljše rezultate dela. Le s prizadevnejšim delom nas vseh in še posebej vseh operativnih tehničnih kadrov lahko pričakujemo izboljšanje na tem življenjsko zelo pomembnem področju.

11. SLUŽBA ZA GOJENJE GOZDOV IN DREVESNIČARSTVO

- Realizacija plana gozdnogojitvenih in varstvenih del v letu 1975 je na zadovoljivi višini kljub temu, da so bile precejšnje težave zaradi pomanjkanja sadik v lastnih drevesnicah. Le-te smo uspeli nabaviti drugod.
- Program vlaganj v razširjeno gozdnobiološko reprodukcijo v letu 1975 (osnovanje novih nasadov), za kar smo dobili od SIS za gozdarstvo SRS 170 S milj. din, je kljub poznemu razpisu in odobritev sredstev, v celoti izpolnjen, saj je bilo osnovanih 95 ha novih nasadov v programiranem obsegu. Za tovrstna vlaganja v letu 1976 je že pripravljena ustrezna dokumentacija, kar bo omogočilo pravočasno vložitev zahtevka ob priliki objave natečaja.
- Gozdnogojitveno načrtovanje se je uveljavilo na vseh TOZD "Gozdarstva". V glavnem so ustrezni načrti izdelani za vse oddelke, kjer bo v letu 1976 sečnja.
- Spremljava normativov za posamezne vrste del je pokazala, da so le-ti prenapeti, zlasti pri pripravi tal, kadar gre za premeno grmišč. Sicer pa je to stvar razširjene biološke reprodukcije, za kar se izdelujejo kalkulacije za vsak objekt posebej (v okviru pogojev natečaja).
- Kvaliteta opravljenih del in storilnost sta se v marsičem izboljšali, vendar še vedno ne toliko, da bi bili lahko povsem zadovoljni. Potrebna je boljša organiziranost in večja prisotnost revirnih gozdarjev.
- Prvi rezultati proizvodnje dvoletnih sejank smreke po Dunnemanovi metodi so več kot zadovoljivi. Za to ima zelo veliko zaslug tov. Mirko Bajt, referent za gojenje gozdov na TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto. S svojim vestnim in požrtvovalnim delom je v marsičem pripomogel k lepemu uspehu.
- Sodelovanje v strokovni komisiji SIS gozdarstva SRS za pripravo pogojev natečaja in razdelitve sredstev za razširjeno biološko reprodukcijo.
- Sodelovanje v strokovnih komisijah PZ GGO za gojenje in varstvo gozdov ter za tisk in propagando v gozdarstvu.

VTISI S STROKOVNEGA POTOVANJA PO ČSSR IN AVSTRIJI

Na predlog upravnega odbora in komisije za računalništvo pri PZGGO Ljubljana je bila organizirana strokovna ekskurzija v ČSSR in Avstrijo. Namen ekskurzije je bil, da si delavci službe za avtomatsko obdelavo podatkov (v nadaljevanju AOP) gozdnih gospodarstev SRS seznanijo z organizacijo službe za AOP v dveh sosednjih državah. Znano je namreč, da imata obe državi dobro organizirano službo za AOP. Z dolgoletno (več kot 10 let) praktično uporabo AOP so postopoma osvojili velik del poslovnih in proizvodnih poslov v gozdarski dejavnosti.

Organizacijo za strokovno potovanje in povezavo s predstavniki centrov za AOP v Avstriji in ČSSR je prevzelo PZGGO v Ljubljani in ing. Franc Cafnik z GG Maribor. Med poletjem 1975, je bilo urejeno vse v zvezi z organizacijo strokovne ekskurzije. Določen je bil program strokovnega ogleda centrov za AOP v ČSSR in Avstriji in program potovanja. Program strokovnega potovanja je potrdil UO in komisija za računalništvo pri PZGGO v Ljubljani na seji dne 17. 9. 1975. Na isti seji je bil določen tudi rok potovanja in sicer v času od 26. 10. do 30. 10. 1975.

V nedeljo, dne 26. 10. 1975, ob 7. uri, smo se zbrali vsi udeleženci strokovne ekskurzije pred "Putnikom" v Miklošičevi cesti v Ljubljani. Ugotovili smo, da smo razen predstavnikov GG Celje, Slovenj Gradec in Tolmin, prisotni predstavniki vseh ostalih GG v SRS. Med prisotnimi udeleženci strokovne ekskurzije sta bila tudi predstavnika Gozdarske fakultete in Republiškega računskega centra (RRC).

Po prihodu malega 28 sedežnega avtobusa smo se namestili na sedeže. Nato smo dobili zadnje informacije o strokovnem delu programa in določili vodjo potovanja. To dolžnost je prevzel ing. Franc Cafnik, vodja službe za AOP pri GG Maribor. Ko smo preverili, da imamo vsi pri sebi potne liste smo krenili na pot v smeri mejnega prelaza Ljubelj, kjer smo se okrepčali s sendviči in kavico, založili s steklenicami domače slivovke in carinskem postopku, smo zapustili domovino za štiri dni.

Pri prestopu meje v sosednjo Avstrijo nismo imeli nobenih težav. Po pozdravu in pregledu potnih listov, nam je carinik zaželel srečno pot in dal znak za odhod.

Na dolgi poti, isti dan smo morali po programu prevoziti vso Avstrijo in priti do Plzna, nas je spremljalo skozi dan sonce, v večernih urah pa megla. Utrujenost, ki se je porajala v nas zaradi dolge poti, nam je blažil pogled na prečudovite barve gozda v jeseni. Gozdovi so nas obdajali vzdolž cele poti po Avstriji. Sredi dneva se je oglasila lakota v nas. Posamezniki smo posegli v malhe in potegnili iz njih sendviče pripravljene za pot. Večina se ni zadovoljila s sendviči, zato so predlagali, da se ustavimo in se v gostišču ob poti dobro podložimo. Ustavili smo se v mestu Judenburg in na žalost ugotovili, da je večina gostiln

v nedeljo zaprta. Manj uporni v iskanju odprtih gostiln, smo se zadovoljili s čajem ali kavico v kavarni. Dovolj uporni v iskanju so odkrili gostišče, kjer so bili postreženi z meni kosilom. Tako okrepcani, eni bolj, drugi manj, smo ob vrnitvi v avtobus ugotovili, da so gostinske usluge v Avstriji drage. Za boljše razumevanje, naše ugotovitve naj povem, da je en čaj stal 10 šilingov ali naših 1.000 starih dinarjev.

Pri omenjenem postanku in iskanju gostišč smo si pretegnili zasedene ude in pot od tu dalje nam je bila za čas manj utrudljiva. Tudi psihično smo se sprostili, zato so poskrbeli posredovalci vicov. Med vici je bilo nekaj takih, ki so govorili o nerodnosti Dolenjca, največ pa smo jih slišali o skopuštvi Gorenjca. Po nadaljnjih 100 do 200 km vožnje se nas je ponovno lotila utrujenost. Posamezniki smo jo skušali prelisičiti z začasno dremavico, drugi zopet z glasnim vzdihovanjem, nekaj pa tudi z bežnim sprehodom po avtobusu. Med slednjimi je bil tudi naš Janez s plana. V poznih popoldanskih urah se nas je ponovno lotila lakota. Mnenja posameznikov, kdaj in kje utešiti lakoto so bila deljena. Odločitev je pripadla šoferju. Ko je omenil, da do tega trenutka še ni nič jedel, smo soglasno odobrili postanek.

Ustavili smo se v prvem naselju ob poti, pred gostilno. Postregli so nam po želji z golažem in hrenovkami. Ker nas je čakala še dolga pot, smo hitro poravnali račun za poučeno hrano in se odpravili dalje proti avstrijsko - češki meji. Zadnji del poti po Avstriji smo občudovali večerno zarjo, podaljšek zelo lepega sončnega dne.

V mraku smo prispeli na avstrijsko - češko mejo. Na avstrijski meji smo se zadržali le minuto, dve. To je zadostovalo za bežen carinikov vstop v avtobus in za vprašanje, koliko nas je v avtobusu. Zadovoljil se je z našim odgovorom, da nas je 20 in nam zaželel lahko noč. Pri vstopu v ČSSR pa smo se zadržali eno uro. Najprej smo obstali ob zaprti zapornici, oddaljeni okrog 100 m od carinske stavbe. Pred nami, v smeri vstopa ni bilo nobenega avtomobila. V smeri izhoda pa so čakali na kontrolo carinikov vozniki 3 osebnih avtomobilov s sopotniki. Po kratkem postanku ob zaprti zapornici, se je zapornica dvignila in dan nam je bil signal, da gremo lahko naprej. Ustavili smo se pred carinsko stavbo. Nekaj časa se ni nihče zmenil za nas. Po ukoreninjeni domači navadi smo začeli vsi hkrati godrnjati in protestirati. Pomiril nas je šofer, češ da si s protestiranjem lahko samo poslabšamo položaj. Končno smo se umirili in vdali v usodo. Tako čakajoč še nekaj časa, smo zagledali carinika, ki je prihajal iz stavbe. Po vstopu v avtobus nam je zaželel "Dobri večer", nato pa sila uradno zahteval od vsakega posamezno potni list in nato še seznam potnikov. Seznam potnikov smo morali v njegovi prisotnosti dopolniti z rojstnimi podatki. S potnimi listi in seznamom je carinski uslužbenec odšel v notranjost stavbe. Od tega trenutka dalje se je šele začelo pravo čakanje. Medtem, ko smo mi čakali na potne liste, si je carinik ogledal v prisotnosti šoferja celotni prtljažnik avtobusa in osebno prtljago potnikov. Posamezniki so zaradi čakanja postali nestrpni, in so izstopili iz avtobusa. Ugotovili so, da uslužbenci carinarnice gledajo televizijski program in da so verjetno pozabili na nas. Odkrili so tudi, da je v carinski stavbi menjalnica in da za okencem

menjalnice sedi prikupna čehinja. Malo iz radovednosti, malo iz dejanske potrebe da pridemo do čeških kron, je nekaj kolegov sopotnikov pristopilo k okencu menjalnice. Zadovoljiti so se morali z odgovorom, da garantna pisma in tujo valuto lahko menjamo samo v banki. Vodja potovanja ing. Franc Cafnik jo je zaprosil, če se lahko posluži telefona, da bi sporočil čakajočim strokovnjakom v Plzn, da bomo prišli z zamudo. Tudi on se je moral zadovoljiti z odgovorom, da telefon služi samo za lokalne zveze. S svojo prisotnostjo v notranjosti zgradbe carinarnice smo zbudili pozornost carinikov. Uslužbenec, ki je držal v roki naše potne liste se je dvignil izpred televizorja in se približal našemu avtobusu. Medtem, ko nam je vračal potne liste, nas je zaprosil, če se lahko eden od njihovih uslužbencev popelje z nami do 10 km oddaljenega mesa. Vsi hkrati smo odgovorili da lahko, samo, da bi že enkrat krenili dalje. Kmalu nato se je najavljeni carinik prisedel in krenili smo proti Plznu. Po izstopu našega gosta, smo glasno razmišljali, ali nas niso morda na carini zadrževali toliko časa le zato, da se je z nami lahko odpeljal njihov uslužbenec ob izmeni službe.

Zaradi goste megle in noči je avtobus počasi požiral kilometre. Končno smo v pozni večerni uri prispeli v Plzn. Poslužili smo se znanega izreka: "Kartu čitaj i seljaka pitaj", da boš prišel na mesto, kamor želiš. Ustavili smo avtobus in vprašali prvega meščana kje je hotel "Škoda". Svetoval nam je, da naj peljemo ravno 5 km po tramvajski progi, nato pravo in prišli boste do hotela. Ker so se tramvajске proge pogosto cepile, smo imeli občutek, da ne sledimo več prvemu navodilu. Ponovno smo ustavili avtobus in vprašali za pot k hotelu. Mladi par, ki se je sprehajal po mestu, se nam je ponudil, da nam pokaže pot.

Vstopila sta v avtobus in nas pospremila do hotela. Ugotovili smo, da bi brez njune pomoči težko našli hotel. Mlademu paru smo se zahvalili, za njuno pomoč in ju obdarovali s čokolado. Pri prihodu v hotel smo ugotovili, da je prišlo do nesporazuma med turističnima agencijama "Putnik-čedok" in organizatorjem ekskurzije, glede rezervacije hotela. Ta nesporazum je rešil ing. Franc Cafnik, s kratkim telefonskim pogovorom z domačini, ki so nas čakali v sosednjem hotelu tako, da smo ostali v hotelu "Škoda". Hudo utrujeni od celodnevne vožnje, smo si želeli le hitro v posteljo. Ljubезnivi gostitelji so uganili naše želje, zato so nam zatrdili, da bo večerja za hip na mizi. In res je bilo tako. Med tem, ko smo odložili osebno prtljago v sobo in se vrnili nazaj v recepcijo, nas je čakala hladna večerja. Servirali so nam jo v dvorani, kjer je igral orkester. Ob zvokih glasbe in polnih krožnikih samih mesnih dobrin, smo skoraj pozabili na utrujenost in se zasedeli. Ob vljudnem vprašanju natakarja, če bomo kaj pili smo vsi obnemeli. Le dva sta se oju-načila in naročila vrček piva. S tem sta se izdala, da sta uti-hotapila v ČSSR, češke krone (KČS). Ostali smo bili brez KČS in seveda brez piva ta večer. Morda je bilo to le dobro, ker smo odšli takoj po večerji na prepotrebni počitek.

V ponedeljek, dne 27. 10. smo se zbrali pri zajtrku ob 7. uri. Zajtrk je bil obilen. Slišale so se pripombe, da če danes nič več ne jemo, bomo vzdržali. Pa ni bilo potrebno vzdržati, ker sta zajtrku sledila kosilo in večerja. Točno ob sedmi uri in trideset minut smo se srečali s strokovnjaki domačini, ki so sodelovali pri sestavi strokovnega programa in nam omogočili ogled zavodov za AOP v Zahodni Češki, Moravski in Slovaški. Po kratki predstavi in izrazih dobrodošlice so nas seznanili s programom strokovnega posvetovanja in ogledi tega dne. Deloma smo sogovornike razumeli. Da bi lahko v celoti sledili njihovega izvajanja smo prosili ing. Cafnik Franca, da je izvajanje sproti prevajal. V imenu naše skupine se je domačinom zahvalil za prisrčen sprejem in za njihovo pripravljenost, da nas seznani z dosežki zavodov za AOP v gozdarstvu in pokažejo računalniško opremo. Nato smo se vkrcali v avtobus in se odpeljali na zavod za AOP, imenovan "Zapadočeške statní lesy" v Plznu. Sprejel nas je direktor in vodja operacijskega sistema. Direktor nas je v razgovoru seznanil z razvojem Zavoda za AOP, s strojno opremljenostjo, s kadrovsko zasedbo, z obsegom izvajanja poslov in s perspektivno pripravo in izdelavo programov.

Začetek uvajanja AOP v gozdarstvo sega v leto 1964. Leta 1969 je bila zgrajena stavba Zavoda za AOP in inštalirana sta bila dva računalnika tipa Aritma 100. Zavod za AOP v Plznu so ustanovile vse gozdne direkcije z območja zahodne češke. Zavodu za AOP je bila poverjena naloga, da postopoma avtomatizira obdelavo podatkov posameznih proizvodnih dejavnosti in poslovnih poslov gozdarske panoge za področje Zahodne češke.

Gozdna gospodarstva (Lesny hospodarstvi) iz Zahodne češke so kot ustanoviteljice Zavoda za AOP, potom ministrstva za gozdarstvo zagotovila potrebna finančna sredstva za gradnjo in strojno opremo Zavoda za AOP.

Na področju Zahodne češke je 26 gozdnih direkcij. V njihovi oskrbi je 370.000 ha državnih gozdov. Povprečno poseduje ena gozdna direkcija okrog 14.200 ha gozdov. Zasebne lastniške gozdne posesti v ČSSR ni.

Planirani letni etat, na površini 370.000 ha je 1,5 mil m³, ali okrog 4 m³/ha. Planirani letni etat potrди ministrstvo za gozdarstvo. V pristojnosti ministrstva za gozdarstvo je, da lahko med letom izda nalog za dvig etata nad planiranim. Vseh 26 gozdnih direkcij zaposluje okrog 8.000 delavcev. Zavod za AOP, s sedežem v Plznu, obdeluje podatke za vseh 26 gozdnih direkcij.

Leta 1973, so nabavili in instalirali nov računalnik, tip EC 1021. Ta računalnik ima, v primerjavi z računalnikom Aritma 100, večjo kapaciteto. Izdelan je doma v ČSSR. Ta tip računalnika osvajaajo vse vzhodne socialistične države. Klimatske naprave, ki urejujejo pogoje dela računalnika EC 1021, so uvožene iz Združenih držav Amerike. Računalnik EC 1021 uporablja alfanumerične znake. Dela samostojno, brez terminalov. Računalnik Aritma 100, ki so ga uporabljali pred njim je uporabljal samo numerične znake. Računalnik tipa EC 1021 je opremljen s centralno enoto,

komandno konzolo s tastaturo, čitalcem kartic (hitrost čitanja 1000 kartic na minuto), dvema vrstičnimi tiskalci - printerji, šestimi diski, več magnetnimi enotami, čitalcem papirnatega traku, luknjačem papirnatega traku, desetimi luknjači - šest za luknjanje numeričnih podatkov in 4 za luknjanje alfanumeričnih podatkov, šestimi verificirkami - štiri za preverjanje numeričnih podatkov dve za preverjanje alfanumeričnih podatkov. Operacijski sistem računalnika EC 1021 je opremljen s prevajalnikom višjih programskih jezikov ALGOL, FORTRAN, COBOL in s prevajalnikom COMPAS za prevajanje programov napisanih v zbirnem jeziku - ASSEMBLER.

V Zavodu za AOP v Plznu je zaposlenih 48. delavcev. Sistemizacija delovnih mest je naslednja: direktor, vodja grupe sistemskih analitikov in programerjev, sistemski analitik, programer, operater na luknjaču, operater na verificirki, operater na komandni konzoli, pomočnik operaterja na komandni konzoli, vodja izmene, dispečer in ostala pomožna delovna mesta. Organizirano imajo lastno servisno službo.

Računalnik posluje v dveh izmenah. Na vsaki gozdni direkciji je zaposlen en delavec, ki zbira terenske podatke na predpisanih enotnih obrazcih, kontrolira in urejuje podatke ter jih posreduje Zavodu za AOP v Plznu. Sprejema obdelane podatke in jih posreduje posameznim službam. Skrbi tudi za odpravo napak, ki jih signalizira računalnik pri obdelavi podatkov. Delavci, ki zasedajo navedena sistematizirana delovna mesta, so se za opravljanje svojega dela usposobili v "Centru za usposabljanje delavcev za potrebe AOP" s tečaji in seminarji.

Za delovno mesto organizator, sistemski analitik programer, se zahteva visoka izobrazba (gozd. ing., elektro ing., dipl. oec., diplomirani matematik) in 3 - 6 mesečni seminar ter daljša praksa.

Za delovno mesto operater (luknjač, verificirka) se zahteva nižja strokovna izobrazba, 14 dnevni tečaj in praksa. Za delovno mesto operater na konzoli se zahteva srednja strokovna izobrazba in večtedenski seminar.

V času svojega obstoja in poslovanja je Zavod za AOP v Plznu, postopoma osvojil in računalniško obdeluje podatke za naslednja proizvodna in poslovna področja gozdarske dejavnosti: proizvodnjo (izkoriščanje gozdov), odkazilo, posek, izdelavo, spravilo, prevoz, prevzem in prodajo gozdnih sortimentov; urejanje gozdov - gozdni fondi, evidenca; fakturiranje - izpis računov in položnic; obračun mezd.

Osnovne podatke za računalniško obdelavo jim dostavljajo gozdne direkcije, na enotnih obrazcih, katerih je po številu dvanajst. Podatke z obrazcev prenašajo na kartice. Te so 90 in 80 kolonske. Nabavljajo jih v Nemški demokratični republiki. Poleg kartic uporabljajo še papirnate trakove. Te uporabljajo izključno pri izmeri gozdnega drevja z avtomatskimi premerkami. Na ta način merijo drevje le na poskusnih ploskvah.

Ob koncu razgovora nam je direktor Zavoda za AOP v Plznu predlagal, da si ogledamo njihove delovne prostore, računalnik in pomožno strojno opremo. Hkrati nam je predlagal, da bi se ponovno srečali zvečer in nadaljevali razgovor. Predlog direktorja smo sprejeli in se dogovorili za kraj in uro srečanja.

Skozi delovne prostore nas je spremljal vodja operacijskega sistema ing. Vaclav Napravnik. Ogledali smo si celoten potek njihovega poslovanja in sicer obrazce z osnovnimi podatki, prenos podatkov na kartice, preverjanje podatkov na luknjanih karticah, čitanje kartic, potek obračuna podatkov (preko ekrana), izpis podatkov in način priprave za odpremo podatkov na gozdne direkcije.

Po končanem ogledu so nam svetovali ogled svetovno znane pivovarne v Plznu. Predlog smo sprejeli in se odpeljali v pivovarno. Pri vstopu vanjo smo ugotovili, da nismo edini obiskovalci, ampak, da so pred nami na obisku pivovarne še druge skupine. Med kratkim čakanjem se nam je pridružil vodič - starejši upokojeni delavec pivovarne. Pozdravil nas je in izrazil zadovoljstvo, da nas lahko seznaní s proizvodnjo svetovno znanega plzenskega piva in nam pokaže nekaj proizvodnih objektov, kjer varijo Plzensko čivo. Uvodoma nam je povedal, da se nahajajo proizvodni in poslovni objekti na površini okrog 70 ha. Dnevna proizvodnja piva znaša okrog 50 vagonov. Plzensko pivo odpremljajo 80 državam v svetu. Ogledali smo si 17 minutni film, s katerim so nam prikazali celotni proizvodni proces od priprave surovin, varjenja piva, staranja piva v posebnih hrastovih sodih, polnjenja steklenic, sodov, cistern in vagonov, do odpreme in transporta plzenskega piva. Nato smo si ogledali nekaj proizvodnih hal, osmolevanja hrastovih sodov ter kamionski in tirni transport plzenskega piva. Ves čas smo mislili, da nas bodo na koncu ogleda počastili z vrčem piva. Namesto piva pa nam je vodič dal nasvet, da se plzensko pivo dobi v vsaki pivotočilnici v Plznu. Vodiču smo se zahvalili za sprejem, in za ogled tovarne ter za dober nasvet in mu ob slovesu izročili steklenico jugoslovanske slivovke.

Spotoma, ko smo se vračali v hotel, smo se ustavili v banki in si nabavili KČS.

Pred večerjo in napovedanim razgovorom nam je ostalo nekaj časa. Izkoristili smo ga za ogled mesta. Ob napovedani 18. uri smo se vsi zbrali pri avtobusu in se izpred hotela odpeljali v eno Plzensko pivotočilnico. V njej smo si ta večer rezervirali mesto dve skupini, mi in še ena skupina iz NDR. Obema so rezervirali en prostor. Mi smo prispeli prvi, izbrali smo si mize in se posedli. Toda po kratkem postopku nas je prikupna servirka premestila k za nas rezerviranim mizam. Večerja je bila okusna in obilna, za posameznike pa morda malo prepikantna. Terjala je velike količine piva. Zato je točajka v osebi predhodne servirke pridno skrbela. Po dobri večerji in vrčku originalnega plzenskega piva, se je razvila živahna razprava.

Po izčrpanih odprtih vprašanjih iz dopoldanske strokovne razprave in zadovoljivih odgovorih se je razvila splošna razprava. Predvsem

nas je zanimalo, kako imajo urejeno delovno zakonodajo, zaposlitve, pogoje dela, nagrajevanje, stanovanja, socialno zaščito, življenjske pogoje delavcev in drugo. Ugotovili smo, da imajo posamezne probleme enako ali podobno rešene kot pri nas. Nekaterih problemov, predvsem iz naslova zasebni proizvajalec pri njih ne poznajo. Vprašanje migracije ljudi z dežele v mesto, ki je pri nas prisotno, pri njih ne obstoja. Delo delavca v kmetijstvu je pri njih enako, ali celo boljše ovrednoteno, kot delo industrijskega delavca. Zato delavec, ki dela v kmetijstvu, ne teži po zaposlitvi v industriji. Pogoji pri upokojitvi so enaki za kmetijskega, kot za industrijskega delavca.

Okoli 22. ure smo zaključili razpravo in se vrnili v hotel. Ob prihodu v hotel je bilo tu še vedno živahno. Igrala je godba in nekaj parov se je vrtelo na plesišču. Glasba je tudi nas pritegnila. Vstopili smo v dvorano, posedli, prisluhnili in popili vsak po eno pivo. Kmalu za tem, ko je ansambel s pevko zapustil dvorano, smo tudi mi odšli v sobe in hitro zaspali.

V torek, dne 28. 10., smo takoj po zajtrku krenili na pot proti Pragi. Na poti nas je spremljala megla. Zaradi tega nismo videli narave, niti naselij, skozi katere smo se peljali. Ker je bil delovni dan je bil promet na cesti sorazmerno gost. Zaradi megle in gostega prometa smo počasi napredovali v vožnji. Tudi mesto Praga je bilo odeto v gosto meglo, ob našem prihodu. Ustavili in ogledali smo si naselje in pomembnejše kulturne objekte trga in gradu Hradščani v Pragi. V eni od stavb na gradu Hradščani ima poslovne prostore predsednik ČSSR. Pri vходу v grad, nas je spremljevalec opozoril, da če bo zastava na drogu, potem se predsednik nahaja v Pragi, oziroma v svojih poslovnih prostorih. Zastava je bila na drogu, ob našem prihodu v grad. Predsedniku se seveda nismo najavili. Namesto tega je naš spremljevalec organiziral turistično vodičko. Ta nas je povedla skozi notranje prostore posameznih kulturno-zgodovinskih objektov in katedralo. Seznanila nas je z zgodovinsko pomembnimi odločitvami, ki so bile sprejete tu, tekom več stoletij in nam opisala osebnosti pomembne v zgodovini ČSSR.

Po ogledu gradu Hradščani smo se odpeljali v mesto. Ustavili smo se v neposredni bližini hrama, kjer se je nekoč zadrževal dobri vojak "Švejk". Pred obiskom hrama smo si ogledali še del mesta in trg Sv. Vavla. Pri vstopu v hram se je naš pogled ustavil na številnih domiselnih suvenirjih. Vsi ti suvenirji ponazarjajo dogodke in prigode iz življenja dobrega vojaka "Švejka". Seveda nismo mogli mimo ne da bi se odločili za nakup vsaj enega od teh spominčkov. Gostinski prostori so še danes opremljeni v stilu časa, ko je v nje zahajal "Švejk". V njih pa strežejo gostom gostinski delavci v priljubljeni noši dobrega vojaka "Švejka".

Po kosilu smo se takoj odpeljali naprej proti Brnu. Megla je bila na tem delu poti še bolj gosta kot na poti od Plzna do Prage. Šele nekaj km pred prihodom v Brno smo prešli v pas brez megle. Ker se je dan nagibal že v večer, smo bili deležni na kratkem delu poti večerne zarje. Ob prihodu v Brno so nas pred hotelom "Slavija" sprejeli in pozdravili predstavniki Tehniške visoke šole, Zavoda za AOP in gozdarji iz Brna. Po obojestranskem pozdravu

in dogovoru o programu za naslednji dan, smo se namestili v hotelskih sobah. Kmalu je sledila večerja. Po obilni večerji smo še malo posedeli pri mizah in pokramljali. Nato smo zapustili gostinsko sobo. Nekaj nas je odšlo takoj spat. Ena skupina je odšla na kratek sprehod po mestu. Sprehod se je končal z obiskom gostilne. V pozni večerni uri je ta skupina naznanila svoj prihod v hotel z domačo pesmijo.

V sredo, dne 29. 10. smo se takoj po zajtrku napotili po bližnjih ulicah peš na Zavod za AOP v Brnu, imenovan "Jihomoravske statni lesy". Sprejela nas je skupina strokovnjakov Zavoda za AOP. Povabili so nas v malo dvorano, kjer smo se posedli. Pozdravil nas je direktor. Uvodoma nas je seznanil z razvojem službe za AOP od prvih zametkov do ustanovitve Zavoda za AOP in o delu, ki ga opravljajo v zavodu.

Začetek uvajanja AOP sega v leto 1950. V prvem obdobju do leta 1955 so še uporabljali mehanografske stroje. Nato so prešli na kartični sistem. Do leta 1960 je bila služba za AOP pri okrajnem središču v Brnu. V letu 1960 je bil ustanovljen samostojni zavod za AOP - Jihomoravske statni lesy v Brnu. Daljše obdobje so uporabljali pri obdelavi podatkov računalnik tipa IBM. V zadnjih treh letih pa uporabljajo računalnik EC 1021, izdelan doma po francoski licenci. Računalnik ima srednjo kapaciteto. V izdelavi je že računalnik druge generacije tip EC 1025. Ta bo imel večjo kapaciteto in nanj bo možno priključiti terminale. Vidnejši razvoj pri AOP beležijo v zadnjih 15 letih. V petletnih planih programirajo razvoj postopne avtomatske obdelave podatkov za posamezna področja v gozdarski panogi. Postopno osvojena področja obdelave podatkov povezujejo med seboj. Pri tem skrbno proučujejo osnovno dokumentacijo zajemanja podatkov. Od prvotnih dvanajstih različnih obrazcev zajemanja podatkov so prešli na 7 obrazcev, predvidevajo pa da jih bo zadostovalo le pet.

Do sedaj jim je s postopnim uvajanjem avtomatske obdelave podatkov uspelo avtomatizirati obdelavo podatkov za naslednja področja v gozdarski proizvodnji in v poslovanju: sečnjo, izdelavo, spravilo, transport, prodajo, projektiranje gozdnih prometnic in obračun mezd.

Dve tretjini mesečnih obdelav opravijo za gozdarsko operativno, eno tretjino pa za knjigovodsko poslovanje. Zavod za AOP v Brnu, obdeluje podatke za tri gozdna gospodarstva, oziroma za 60 gozdnih direktij. Na Zavodu za AOP v Brnu je zaposlenih 80 - 100 delavcev.

V planu za naslednjih deset let predvidevajo, da bodo postopoma avtomatizirali obdelavo podatkov še za tehnično-ekonomske normative, planiranje, materialno in finančno poslovanje. V planu predvidevajo, da bodo poleg programskih projektov za potrebe gozdarske dejavnosti izdelali programske projekte tudi za druge gospodarske in negospodarske dejavnosti.

V svojem izvajanju je direktor navedel tudi nekaj problemov, ki jih spremljajo pri njihovem delu. Pri obdelavi podatkov imajo konice, zaradi neenakomernega dostavljanja podatkov iz operative. Gozdne direkcije dostavijo okrog 80 % podatkov v zadnjih dveh dnevih v mesecu in le 20 % tekom meseca. Veliko število gozdnih direkcij na enem GG hromi ažurnost dostave podatkov in ažurnost obdelave podatkov.

Zaradi tega težijo k centralizaciji gozdnih direkcij. To v operativi izvajajo v zadnjih dveh letih. Ministrstvo za gozdarstvo podpira zamisel centralizacije gozdnih direkcij. Predvidevajo, da bodo centralizacijo gozdnih direkcij izvedli v celoti. Ne zanikajo, da nimajo pri tem težav.

Zavod za AOP v Brnu si za svoje poslovanje zagotavlja sredstva sam in sicer tako, da obračuna svoje usluge GG, oziroma gozdnim direkcijam.

Po uvodni informaciji je direktor predal besedo svojim strokovnim sodelavcem. Nadaljnje informacije o načinu zajemanja in obdelavi podatkov, sta nam posredovala dva strokovnjaka Zavoda za AOP v Brnu. Svoje izvajanje sta podkrepila s shematskimi prikazi. S pomočjo shem sta nam prikazala postopek zajemanja in obdelave podatkov ločeno po grupah poslov znotraj grup pa po fazah. Med izvajanjem sta nam posredovala v ogled obrazce na katere zajemajo podatke v operativi. Tako zajeti podatki v operativi služijo za direkten prenos podatkov na kartice, te pa kot vhodni nosilec podatkov za računalnik. Poudarila sta, da sta izredno pomembna točnost in čitljivost vpisanih podatkov na obrazcu. Pri tem sta omenila, da pri uvajanju in osvajanju načina zajemanja podatkov na predpisane obrazce, ni šlo brez težav. Za vsako zajemanje osnovnih podatkov posredujejo operativi pismena navodila. Obrazce za zajemanje osnovnih podatkov in navodila za uporabo le-teh so nam izročili s pripombo, da jih pri prehodu skozi mejo vrinemo med osebno prtljago.

Za posamezne računsko obdelane posle smo si ogledali izhodno dokumentacijo - tabele.

Med posredovanjem informacij smo strokovnjakoma, posredno preko prevajalca zastavljali vprašanja. Pri tem smo ugotovili, da mnogo problemov, ki bi bili pri nas prisotni ob njihovem načinu obdelave podatkov, ne poznajo. Pri njih je klasifikacija sortimentov in prodajna cena sortimentov enotna za vso republiko.

Potem, ko sta strokovnjaka zaključila svoje izvajanje, nas je direktor zavoda za AOP v Brnu prosil, da jim opišemo, kdaj smo začeli pri nas z uvajanjem AOP in kako daleč smo že z avtomatsko obdelavo podatkov. Na njegovo vprašanje je odgovoril ing. Drago Jordan z GG Postojna. Med razgovorom smo bili postreženi s kavico. Ta nam je dobro teknila. Pri pitju kave smo mislili, kako dobro je, ker to domačo navado poznajo tudi tu.

Naše dopoldansko srečanje smo zaključili z dogovorom, da si ogledamo računalniško opremo in delo neposrednih delavcev pri računalniku v popoldanskih urah. Pred odhodom smo pred stavbo napravili posnetek v spomin na skupno srečanje.

Polni prijetnih vtisov in obogateni s posredovanimi izkušnjami domačinov smo se napotili v hotel na kosilo.

Ob 15. uri smo se disciplinirano zbrali pred hotelom, pripravljeni za ogled računalnika. Ob prihodu nas je sprejel in pozdravil vodja operacijskega sistema. Predstavil nam je svojega sodelavca, ki je bil rojen in nekaj časa živel v Beogradu. Ta nam je zaradi boljšega razumevanja tolmačil njegovo izvajanje. Po krajši uvodni informaciji sta nas popeljala skozi delovne prostore. Ločeni v dve skupini in opremljeni s copatami smo smeli stopiti v prostore, kjer so instalirani računalniki. Poleg računalnika tipa EC 1021 uporabljajo tudi računalnik tipa Minsk 32. Slednjega uporabljajo že 10 let. Za oba računalnika so nam posredovali tehnične podatke ter njihove zahteve po klimatskih in varnostnih napravah. Poleg računalnikov so nam pokazali še pomožne stroje za pripravo vhodnih podatkov in stroje za obdelavo izhodnih tabel. Z veliko pozornostjo smo si ogledali dispečerski stroj domače izdelave. Ta povezuje vsa delovna mesta in posreduje potrebna navodila v času obratovanja računalnika.

S tem smo ogled končali in izčrpali strokovni del programa, ki je bil predviden za tekoči dan. Do dogovorjenega časa za odhod na večerjo, smo se posamezno in v manjših skupinah napotili v mesto. Po krajšem sprehodu in ogledu mesta smo ugotovili, da je tu utrip življenja mnogo bolj živahen, kot v Plznu in Pragi. Živahnost in smeh dajejo mestu študenti. Brno je mesto študentov. Med sprehodom po mestu smo vstopili tudi v trgovino. Predvsem so nas zanimali športni predmeti. Največje povpraševanje je bilo po nahrbtnnikih. Toda več kot tri nahrbtnnike se ni moglo dobiti v eni trgovini. Podobno je bilo z drugimi predmeti. Ugotovili smo, da so pri navidez velikem izboru količine omejene. Naša pičila zaloga KČS nam je hitro pošla. V hotel smo se vrnili vsi predčasno.

Večerjo smo na predlog domačinov organizirali v predmestju Brna. Spotoma, ko smo se peljali na večerjo, nam je predstavnik GG Brno poročal, da se nahajamo na področju gozdne direkcije, ki ima malo gozdov. Gozdna direkcija se bavi predvsem z vzgojo fazanov. Za njihova lovišča se zelo zanimajo inozemski lovci. Posameznim interesentom oddajajo lovišča v zakup za nekaj dni. V dnevni zakupa lovišča pade tudi do 1000 fazanov. Na območju lovišča imajo komfortno urejeno graščino, kjer bivajo inozemski lovci v času zakupa lovišča. Mimo graščine smo se peljali in jo bežno videli iz avtobusa. Spotoma se nam je pridružil še terenski gozdar in mož opremljen s harmoniko. Slednjega so nam predstavili kot dobrega poznavalca domačih viž.

V gostišču, kamor smo bili namenjeni, so nam rezervirali posebno sobo in pripravili zlato-rumene pečene race. V prostoru opremljenem v stilu vinske kleti, dobrem zalogaju in še boljši vinski kapljici ter prijetni češki viži, je postalo kmalu sproščeno in

veselo vzdušje. Godec, po poklicu delavec v tovarni sladkorja, nam je dokazal, da poleg domačih viž obvlada tudi zahtevnejše melodije. V začetku smo samo pozorno prisluhnili glasu harmonike in spremljajoči pesmi. Pozneje smo tudi sami zapeli. Pesmi so se menjale, enkrat češko-moravska, enkrat slovenska. Pri petju ni ostal nezapažen lep glas našega Janeza. Na prošnjo prisotnih nam je zapel, ob spremljavi harmonike eno pesem, nato pa še dve. Nagrajen je bil z dolgim, dolgim aplavzom. Najbolj pa je navdušil harmonikarja. Le-ta se ni mogel ločiti od Janeza, najrajši bi ga kar zadržal.

Sredi veselega razpoloženja se je zaslišal glas ing. Cafnik Franca. Opozoril nas je, da moramo večer zaključiti, ker je pred nami še en naporen dan. S krajšim ugovorom in pesmijo "Oj zdaj gremo, nazaj še pridemo", smo se poslovili od gostoljubne gostilničarke. Spotoma pa še od harmonikarja in gozdarjev. Ob prihodu v hotel so sledila še zadnja navodila o vstajanju, odhodu iz Brna in delovnem programu naslednjega dne. Nato smo odšli v sobe in hitro zaspali.

V četrtek, dne 30. 10. smo vstali ob peti uri in trideset minut. Opremljeni s hladnim zajtrkom smo odpotovali iz Brna proti Bratislavi ob šesti uri. Po jutranji megli nam je bilo naklonjeno sonce. Ob opazovanju pokrajine in naselij, skozi katere smo se peljali, smo kar hitro prišli v predmestje Bratislave. Zaradi dela na cesti in obvezni smeri smo kar dvakrat zaokrožili predmestje. S koncentrirano pozornostjo in upoštevanje navodila spremljevalca smo hitro prevozili center mesta in se ustavili pred stavbo Zavoda za AOP v Bratislavi.

Po krajšem pozdravu in uvodnih besedah, smo si ogledali računalnik in ostalo strojno opremo. Nato smo bili povabljeni v večjo sejno dvorano, kjer so nam poročali o nastanku in delu Zavoda za AOP.

Stavba zavoda za AOP v Bratislavi je bila zgrajena v letu 1974. V roku 18 mesecev je bila postavljena stavba in instaliran računalnik. Izgradnja stavbe in nakup računalnika je bil financiran iz fonda tehničnega razvoja. Inštaliran imajo računalnik IBM. Perspektivno planirajo nakup domačega računalnika EC 1021, oziroma računalnik istega tipa tretje generacije. Na Zavodu za AOP je zaposlenih 32 delavcev. Z razširitvijo obsega dela predvidevajo, da bodo zaposlili še 32 delavcev. Trenutno obdelujejo podatke za dvanajst gozdnih direktij. Letni etat dvanajstih gozdnih direktij znaša 600.000 m³. Postopoma bodo začeli obdelovati podatke še za preostale gozdne direktije na Slovaškem. Dosedaj so osvojili programe materialne evidence, sečnje in spravila. V izdelavi imajo program za projektiranje gozdnih cest in program materialne evidence prodaje - fakturiranje. Programe jim izdelujejo programerji VTŠ v Brnu. V perspektivi bodo postopoma avtomatizirali obdelavo podatkov za operativno in poslovno delovanje v celoti. Presenečeni smo bili ob njihovi izjavi, da obdelujejo podatke direktno, brez sporedne ročne spremljave.

Med razgovorom smo bili postreženi s kavico in mineralno vodo.

Razgovor s strokovnimi delavci Zavoda za AOP v Bratislavi smo zaradi časovne stiske hitro končali. Po programu smo morali prispeti na Dunaj ob 13. uri. V naglici smo se poslovili in vkrcali v avtobus. Za našo časovno stisko je vedel tudi šofer avtobusa. Temu primerno je prilagodil hitrost vozila. Na nekem križišču v Bratislavi je prehitro speljal, tako, da smo za las ušli karambolu. V centru mesta smo se poslovili od našega stalnega spremljevalca iz Brna. V imenu vseh udeležencev strokovne ekskurzije se mu je zahvalil ing. Franc Cafnik. Sledil je še stisk rok in pozdrav z mahanjem rok ob startu avtobusa.

Po nekaj km vožnje smo prispeli na češko-avstrijsko mejo. Tokrat smo prekoračili mejo brez večjega zastoja. Po pregledu potnih listov, bežnem pregledu prtljažnika in zagotovitvi, da nimamo s seboj nič KČS, smo zapustili ČSSR. Na avstrijski meji je sledil bežnemu pozdravu, zamah z roko, da lahko gremo dalje.

Na poti proti Dunaju smo posegli po mrzlem zajtrku, ki so nam ga pripravili v hotelu "Slavija" v Brnu. Za silo smo se okrepčali in kmalu nato prispeli na Dunaj. Ob vstopu v stavbo Centra za AOP na Dunaju, je bila ura točno trinajst.

Sprejel nas je direktor Centra za AOP. Svetoval nam je, da si najprej ogledamo računalnik in ostalo strojno opremo Centra za AOP. Demonstrirali so nam obdelavo enega posla in sicer obračun okrog 2.000 m³ prevzetega lesa. Medtem, ko smo si ogledovali še ostale delovne prostore, pomožno strojno opremo in delo delavcev pri pomožnih strojih, dispečerskem in arhivskem poslu, so nam že posredovali obdelane podatke demonstriranega posla.

Presenečeni smo bili nad brezhibno organizacijo posameznih služb, njihovo povezavo ter ekspeditivnostjo in organizacijo na relaciji Center za AOP - operativa.

Po končanem obhodu delovnih prostorov je sledil razgovor. Med ogledom računalnika tipa IBM in ostalih pomožnih strojev so nam posredovali tehnične podatke in tolmačili postopek priprave in obdelave podatkov. Zato smo se pri razgovoru omejili na vprašanje o organizaciji in zajemanju podatkov v operativi. Direktor je na vsa naša vprašanja obsežno odgovoril. Prevajalec je tudi tokrat bil ing. Franc Cafnik.

Center za AOP na Dunaju deluje v sklopu Direkcije za državne gozdove. Le-ta upravlja z vsemi državnimi gozdovi v Avstriji preko gozdnih obratov. Gozdnih obratov je 88. Poleg gozdnih obratov upravlja še s petimi žagami in eno drevesnico. Državnih gozdov je 17 %, od celotne gozdne površine v Avstriji. Ostalih 83 % gozdov je v kmečki posesti (50 %) in v posesti privatnikov - nekmetov (33 %).

Letni etat v državnih gozdovih znaša 1.800.000 m³.

Direkcija za državne gozdove ni direktno podrejena Ministrstvu za gozdarstvo. Predstavlja pa sestavni del finančne strukture v državi. V tej strukturi ločeno izkazuje svoje dohodke in izdatke. Ministrstvo za gozdarstvo jim letno potrjuje količinski in finančni plan.

Center za AOP na Dunaju obdeluje podatke za vse državne gozdove. Z AOP so začeli v letu 1967. Do danes so postopoma dosegli vidne uspehe pri zajemanju podatkov in njihovi obdelavi. Podatke o prevzemu gozdnih sortimentov na terenu direktno prenašajo na kartice, s pomočjo posebnih metalnih podstavkov in pikirk. Na eno kartico s pikirko zluknjajo podatke za pet sortimentov. Te kartice služijo kot vhodni medij za nadaljnjo avtomatsko obdelavo. Na podlagi teh vhodnih podatkov izvršijo obračun sortimentov, izpis faktur in evidenco o napadlih in oddanih sortimentih.

Gozdni obrati dostavljajo s pikirko zluknjane kartice s sprejemnico v Center za AOP na Dunaju. Tu podatke stestirajo. Kartice s signaliziranimi napakami vrnejo nazaj na gozdni obrat, da jih popravijo. V centru za AOP vodijo evidenco o karticah z napakami dnevno. To delo opravi ena delovna moč v štirih urah dnevno. V roku enega tedna opravijo posel od prevzema sortimentov, kontrole podatkov, obračuna podatkov, izpisa faktur, odpreme faktur do izpisa evidence o napadlih in oddanih sortimentih.

Planiranje letne proizvodnje (količinsko in finančno), ločeno po gozdnih obratih in kontrolo realizacije s planom izvajajo s pomočjo računalnika.

Obračun osebnih dohodkov delavcev v neposredni proizvodnji in ostalih delavcev do izpisa poštne nakaznice vršijo s pomočjo računalnika. Tudi storilnost posameznega stroja v proizvodnji ugotavljajo z računalnikom. Z računalnikom ugotavljajo tudi stroške za m³ posekanega lesa. Inventarizacijo gozdnih zalog izvajajo po dveh metodah. Za grobo planiranje uporabljajo okularno oceno zalog brez klupnje. Pri sestavi gozdnogospodarskih načrtov se poslužujejo podatkov o lesnih zalogah, ki jih ugotovijo po matematično-statistični metodi. Za potrebe slednje metode vršijo snemanje podatkov na poskusnih ploskvah. Pri tem uporabljajo posebne ojačane kartice. Cena ene kartice je 12 grošev. Podatke ne zajemajo ločeno po oddelkih in odsekih, ampak za gozdni obrat. V zadnjem letu so začeli uporabljati pri snemanju taksacijskih podatkov avtomatske premerke. Podatki se registrirajo na papirnati trak. Premerke so zaščitene pred klimatskimi vplivi. Nabavili so jih v Švici. Luknjane papirnat trakove dostavljajo gozdni obrati v Center za AOP na Dunaj. Tu podatke s papirnatih trakov prenesejo na magnetske trakove. Podatke na magnetskih trakovih hranijo eno leto po obdelavi, papirnat trakove pa zavržejo.

Na poskusnih ploskvah snema podatke en merilec, namesto dosedanjih treh klupantov in enega zapisnikarja. Tako zajeti taksacijski podatki služijo za obračun gozdnih fondov. Na podlagi šifriranih podatkov o opisu sestojev izračunajo etat in obseg gozdnogojitvenih del. Ureditveni elaborat za državne gozdove sestavijo v celoti na podlagi avtomatsko obdelanih podatkov. Na podlagi zajetih podatkov pri odkazilu oziroma poseku vodijo letno in desetletno evidenco o poseku lesa.

Kmetje in privatni lastniki gozdov, ki posedujejo nad 300 ha gozdov morajo imeti izdelane ureditvene načrte. Kontrolo o ureditvenih načrtih izvajajo okrajni inšpektorji. Kmetje in privatni lastniki gozdov, ki posedujejo manj kot 300 ha gozdov pa morajo letno priglasiti sečnjo.

Sistemizacija in zasedba delovnih mest v Centru za AOP na Dunaju je zelo racionalna. Poleg šefa oddelka (Centra za AOP) in dveh administratork so še tri grupe delavcev. Grupa organizatorjev (dva gozdarska inženirja), grupa programerjev (šef in štirje programerji) in grupa operaterjev z ekspeditom (dve luknjačici in vzdrževalec sistema, štirje operaterji, en pomožni operater, trije ekspeditorji).

Ob zaključku razgovora smo izrazili željo o možnosti praktičnega sodelovanja, od zajemanja podatkov na terenu do priprave in obdelave podatkov v Centru za AOP na Dunaju. Naši želji so pripravljeni ustreči.

Ob slovesu smo se jim zahvalili za sprejem, ogled in izčrpno informacijo o poslovanju Centra za AOP na Dunaju ter za pripravljenost nadaljnjega sodelovanja.

Z obiskom Centra za AOP na Dunaju smo strokovni del našega programa izčrpali.

S strokovnim delom programa smo bili zelo zadovoljni. Mnogo poučnega smo slišali in videli, kar nam bo koristilo doma pri delu.

Pred nami je bila še pot do Ljubljane. Od tu pa v kraj bivanja. Na tem delu poti nas je bičala lakota. Odločili smo se za prigrizek na avstrijski strani. Hiteli smo pri jedi v upanju, da bomo dobili v Ljubljani še prometno zvezo za pot do doma. Pri prestopu avstrijske meje se nismo dosti zamudili. Pri vstopu v domovino pa smo se zadržali več časa zaradi kolone vozil pred nami. Sledil je še bežen postanek v Mariboru, kjer sta izstopila udeleženca ekskurzije z GG Maribor in nato še udeleženki z GLIN Nazarje. V Ljubljano smo prispeli ob 23. uri. Ob tej uri prometne zveze za Dolenjsko žal ni bilo več. Po praktičnem vzgledu udeležencev ekskurzije z GG Bled, sva se z Janezom poslužila takšija. Ob eni uri po polnoči sva bila že v Novem mestu. S tem sva zaključila pot petdnevne strokovne ekskurzije v ČSSR in Avstrijo.

Danica Belopavlovič, dipl.ing.

xXx

NEKATERE UGOTOVITVE PRI IZDELAVI GOZDNIH SORTIMENTOV V REVIRJU ROG V DEVETIH MESECIH 1975

Nisem imel namena, da obravnavam dokaj aktualno problematiko pri našem TOZD. Ker sem bil pozvan, sem se odločil, da osvetlim nekatere stvari, za katere nekateri mislijo, da so vzrok nizkih osebnih prejemkov, za kar pa naj bi nosil odgovornost tisti, ki dela razporeja in vodi. Slišijo se govorice, da dobijo domačini boljša sečišča, zaradi česar so tudi njihovi rezultati dela mnogo boljši. Vem, da je ena od slabosti človeka tudi ta, da hoče svojo krivdo prevaliti na drugega. S tem se hoče primerjati vsaj s poprečnim svojim sodelavcem. Mnenja sem, da tudi tu manjka človeka, ki naj bi spremljal sproti vse vzroke in posledice nedelavnosti oziroma nedoseganje normativov. Ne bi smeli dovoliti, da reagiramo šele takrat, kadar negoduje tisti, ki se čuti prizadetega. Vsem takšnim in podobnim delavcem bi bilo potrebno na delovnem mestu s snemanjem dokazati njihovo nezainteresiranost in neznanje ter jih poskusiti pripeljati na pot dobrega sekača. V kolikor ne bi dosegli s tem zadovoljivih rezultatov, bi se moralo za takšne delavce poiskati delo drugje.

Naj naštejemo nekaj vzrokov!

1. Kadar se formira delavska skupina naj gredo skupaj taki delavci, ki se enako zalagajo pri delu, čeravno gre nekomu delo bolj od rok kot se temu reče.

2. Zelo važno je, da je vrstni red dela takšen, da je čim več porabljenega časa v efektivnem delu in čim manj v neproduktivnem delu na sečišču.

3. Nič manj važna postavka za doseganje zadovoljivih učinkov je tudi dobro vzdrževano potrebno orodje. Marsikdaj je vzdrževanje tako pomanjkljivo, da se človek vpraša, ali je sploh možno s takšnim orodjem opravljati delo v sečnji.

V mesecu septembru je sodu zbila dno primerjava zaslužka med skupino Bobnar Alojz v sestavi Murn Franc in Murn Jože ter skupino Marošlič Junus, Gavranovič Miro, Tomič Franjo in Grgič Stipo. Navedeni štirje delavci so delali v mesecu septembru v eni skupini, ker se ni dalo, da bi delali v svoji skupini zaradi bolezni in dopustov.

Da bom bolj konkreten, se bom vrnil na vzroke, ki temu botrujejo. Nesporno je, da se je skupina Bobnar "našla". Zato tudi žanje take uspehe. DRugo pravo nasprotje tej skupini, je skupina Marošlič, ki je v septembru dobila še Tomiča in Grgiča. Če primerjam skupino Bobnar s skupino Marošlič mi verjemite, da v skupini Bobnar nisem nikjer prevzemal dvakrat na istem mestu. V skupini Marošlič prevzemam tudi po trikrat na isti površini, čeravno sva s skupinovodjo Marošličem skupaj prehodila oziroma odkazala slučajne pripadke in je tako naprej vedel za vsako odkazano drevo. Nič boljše ni v redni sečnji.

Če pogledamo orodje pri skupini Bobnar, lahko ugotovimo, da je vzorno vzdrževano, morda celo nadpovprečno za naše razmere. Drugače pa je pri skupini Marošlič, ki ima orodje tako pomanjkljivo, da je zares vprašanje, če bi smeli z njim opravljati delo. Del krivde zaradi pomanjkanja in slabega orodja pri delavskih skupinah nosi tudi podjetje, ker potrebnega orodja ne preskrbi. Nikjer pa tudi ni določeno kakšno orodje bi moral imeti delavec v izkoriščanju gozdov. Dober delavec si kljub težavam lahko najde kvalitetno orodje. Delavci z manjšimi izkušnjami in z ne-popolnim orodjem nam povečujejo škodo po gozdovih in s tem se zmanjšuje že tako majhen učinek.

Navedena tabela prikazuje učinek po posamezniku za 9 mesecev:

Me sec	Delavec	List. m ³	Igl. m ³	Skup. m ³	Del.dni v seč- nji	Del.d. B rež.	D	Dež.	Praz.	Skup. dni
I.	Bobnar	140			13	4	4	1	2	24
II.	Alojz	149	10		14	5		4		23
III.		66	150		14	1	1	5		21
IV.		147			16		1	7		24
V.		69	30		13	1	1	4	2	21
VI.			183		17		1	6		24
VII.			175		14	1	2	4	2	23
VIII.		17	52		11	1	8			20
IX.			126		18	2		3		23
Skupaj		588	726	1314	130	15	- 18	34	6	203
I.	Murn Franc	140			13		8	1	2	24
II.		171	12		16		1	6		23
III.		73	156		15	1		5		21
IV.		147			16	2	1	5		24
V.		68	30		13	2		4	2	21
VI.			192		18			6		24
VII.			200		16	1	2	4	2	25
VIII.		22	66		14	3	3			20
IX.			277		11	1	8	3		23
Skupaj		621	733	1354	132	10	- 23	34	6	205
I.	Murn Jože	120			11		11		2	24
II.		166	12		16	2		5		23
III.		72	156		15		1	5		21
IV.		156			17			7		24
V.		94	30		14	1		4	2	21
VI.			183		17	1		6		24
VII.			200		16	1	2	4	2	25
VIII.		19	57		12	7	1			20
IX.			119		17	2	1	3		20
Skupaj		627	757	1384	135	7	7	16	34	205

me- sec	Dela- vec	List. m3	Igl. m3	Skup. m3	Del.d. v seč nji	Del.d. rež.	Bol.D dni	Dež dni	Pr. dni	Sku paj	Opomba
I.	Marošlič	82			16	1	5		2	24	
II.	Junus	83			17			6		23	
III.		47			13	1	5	4		23	
IV.						20		4		24	
V.			33		11		5	3	2	21	
VI.			63		14		5	5		24	
VII.			113		19			4	2	25	
VIII.			26		10		10			20	
IX.			39		16	1	6			23	
Skupaj		212	274	486	116	23	15	21	26	6	207
I.	Gavranovič	81			14	1			2	24	7 dni opr.
II.	M.	58			13		2	6		23	2 dni opr.
III.		47			17	1		4		22	
IV.						8	7	8	1		
V.			27		8			9	2	21	
VI.			81		18			6		25	
VII.			100		17			4	2	23	
VIII.			39		15		3	2		20	
IX.			36		15	1	9			25	
Skupaj		186	283	469	117	12	21	19	23	6	207
I.	Tomič	66	1		13	1		1	2	24	7 dni opr.
II.	Franjo	16			7	3	10	3		23	
III.		22	117		15	1		5		21	
IV.			27		3	1	17	3		24	
V.			10		3		4	10	4	21	
VI.			73		10	4	7	4		25	
VII.			103		12	1	9	1	1	24	
VIII.			43		11			9		20	
IX.			24		10	1	10	3		24	
Skupaj		104	398	502	84	12	57	19	24		206
I.	Grgič	65	1		13	2		1	2	24	6 dni opr.
II.	Stipe	16			7	3	3	5		23	
III.		2	8		1		18	2		21	
IV.						9	13	2		24	
V.						7	6	3	2	21	
VI.			68		10	5	8	2		25	
VII.			52		6	1	15	1	1	24	
VIII.			79		20					20	
IX.			24		10			11	2	23	
Skupaj		83	232	315	67	27	63	19	18	5	205

Iz zgoraj navedenih podatkov je razvidno, da je delavska skupina treh sekačev Bobnar Alojz posekala v 9 mesecih 1836 m³ listavcev in 2316 m³ iglavcev, skupaj 4052 m³ v 397 dnevih, kar je popr. na dan 10,20 m³.

Skupina dveh sekačev Marošlič in Gavranovič sta posekala v istem obdobju 557 m³ iglavcev in 398 listavcev ali skupaj 955 m³ v 233 dnevih, kar je poprečno 4,10 m³ dnevno. Tomič in Grgič sta v tem času posekala 630 m³ iglavcev in 187 m³ listavcev ali skupaj 817 m³ v 151 dnevih, kar je poprečno 5,41 m³ dnevno. Ker je najbolj sporen mesec september, sem se odločil, da razčlenim sečnjo v tem mesecu nekoliko bolj podrobno.

Odkazana in posekana bruto lesna masa v septembru (slučajni pripadki iglavcev).

Skupina	Odd.	št. drev.	Bruto m ³	Popr. drev.	varianta norm.	norma v 8/h	Opomba
Marošlič 4 delav.	58	155	160	1,03	III-30%	3,40	
Bobnar 3 delav.	24 12 23 15	391 73 17 17	264 91 13 25	0,68 1,24 0,80 1,50	III-30% III-30% II- 30% II- 20 %	3,00 3,60 3,30 4,80	
Skupaj		498	393	0,79			

Izdelana lesna masa neto v septembru

Skupina	Odd.	kom.izd. lesa	neto hl. jam m ³	popr. m ³ /kom	bun.m. tm	izdel.na pov/ha	del.dos. dni nm/dan
Marošlič 4 del.	58	452	122	0,27	380 ali 2 m ³	19	51 2,43
Bobnar 3 del.	24 12 23 15	742 249 50 85	165 88 20 27	0,22 0,35 0,40 0,31	3300-21m ³	33 37 3 14	
Skupaj		1126	300	0,27	3300	87	46 6,98 ali 210%

Naj navedem še nekatere ugotovitve. Kakor sem že omenil, je skupina Bobnar - 3 sekači posekala v 9 mesecih 4052 m³, na posameznika 1350 m³, skupina Marošlič in Tomič pa 1772 m³, (na posameznika 443 m³). Če bi skupina Bobnar posekala toliko, kolikor sta ostali dve skupini, bi potrebovali ne tri temveč 9 delavcev. S takšnim učinkom bi posekalo to količino 13 delavcev, oziroma bi potreboval dobre 4 sekače, če bi bil učinek takšen kot pri skupini Bobnar. Posameznik v skupini Bobnar je delal v sečnji 132 dni in je imel 2,3 dneva bolezni ter delal v režiji 10 dni. V skupini Marošlič in Tomič je posameznik delal v sečnji 96 dni, bolezni je imel 39 dni in delal v režiji 18,5 dni (skupaj 156 dni bolezni).

Zanimivo je tudi to, da je v režiji več dni v skupini Marošlič in Tomič, to pa zaradi tega, ker se mnogokrat razporeja takšne delavce na drugo delovno mesto, ker njegov sodelavec ne pride na delo, posameznik pa sam ne sme delati v sečnji. Naj navedem še poprečno starost po skupinah. V skupini Bobnar je poprečna starost 42 let, v skupini Marošlič in Tomič pa 31 let.

Upam, da je iz teh podatkov razvidno, da so marljivost in delovne izkušnje z dobrim orodjem predpogoj za dober zaslužek pri sečnji.

Božo Miklič

xXx

NOVA METODA PRIDELOVANJA SMREKOVIH SEJANK V DREVESNICI KRKA JE POKAZALA DOBRE REZULTATE

Spomladi 1974 smo zgradili pet poizkusnih gred za vzgojo sadik iglavcev po Dunnemanovem sistemu. Gredice so bile zgrajene v leseni izvedbi. Setvena površina gredic znaša 40 m². O izgradnji in setvi na poizkusnih gredah smo že pisali.

Septembra letos smo na poizkusnih gredah pobrali prvi pridelek. Omeniti moram, da nam je sredi avgusta 1974 sekundarna fuzaria uničila okrog 40 % setve. Na površini 40 m² smo izkopali 20.800 kom smreke 2/0 ali 520 kom/m². Zanimivi pa so podatki o kvaliteti pridelanih sadik. Od navedene količine 20.800 sadik je napadlo:

3.700 kom sadik za pogozdovanje	26 - 35 cm	18 %
7.800 kom sadik za presaj.kval.ekstra	18-25 cm	37 %
6.900 kom sadik za presaj. I. kl.	13-18 cm	33 %
2.400 kom sadik za presaj.II. kl.	8-12 cm	12 %

Sadike za presajanje so bile oddane TOZD Podturn - drevesnica Rožek. Smatramo, da smo s poizkusno proizvodnjo dosegli dober uspeh v kvaliteti proizvedenih sadik. Ta uspeh sicer zasenčuje izpad v količini zaradi fuzarije. Po programu smo računali na 800 - 1000 kom sadik/m².

Menimo, da je do izpada zaradi fuzarije prišlo zaradi izredno vročega vremena v avgustu in zalivanja setve med dnevom (zjutraj in opoldne) - v najhujši vročini. To sklepamo tudi iz razloga, da letos na posejani površini 250 m² do pojava fuzarije v Dunnemanovih gredicah praktično ni prišlo. Letošnji izpad cenimo na največ 5 %. Poletje je bilo hladnejše in bolj mokro kot običajno. Zalivali pa smo samo enkrat dnevno v jutranjih urah.

Z velikim odstotkom kvalitetnih sadik smo zadovoljni ravno iz razloga, ker nam dejansko take sadike pocenijo delo v presajevališču, skrajšajo čas proizvodnje in zmanjšajo izpad proizvedenega materiala za pogozdovanje. Za strojno presajanje so najprimernejše sadike velikosti 12 - 20 cm. Strojno tretiranje plevela lahko v takih sadikah začnemo takoj, ko je potrebno brez škode, da bodo sadike poškodovane. V dveh letih gotovo 90 - 95 % teh sadik doseže dobro kvaliteto za pogozdovanje. Sadike II. kvalitete (po standardu 6 - 10 cm) je strojno težje presajati in praktično je strojno tretiranje plevela v začetku vegetacije skoraj nemogoče zaradi tega, ker so škropilne šobe dvignjene nad zemljo 5 - 8 cm in škropivo prekriva tudi sadike. Zaradi tega pride do večjih izpadov presajenih sadik. Po dveh letih te sadike ne dosežejo zaželene kvalitete. Ne glede na vmesni izpad dobimo pri izkopu okrog 30 % t.zv. III. klase, ki ne ustreza za pogozdovanje ali pa je na meji zahtev standarda. Običajno jih delimo gozdnim posestnikom, ki sami pogozdujejo razne površine. Največkrat pa se nam zgodi, da moramo take sadike pustiti še eno leto v drevesnici.

Verjetno, da je ravno v kvaliteti dvoletnih sejank glavni vzrok v visokih stroških proizvodnje sadik za pogozdovanje.

Stroški izgradnje in vzdrževanja so znašali:

Material: zaščitna mreža proti škodljivcem	900,00 din
žičniki	38,00 din
les za gredice 1,20 m3	2.000,00 din
Izgradnja:formiranje gredic in polnjenje	
s substratom 115 ur	3.593,75 din
iglice za polnjenje (nabiranje)	
208 ur	6.172,40 din
Vzdrževanje gredic v 2 letih, setev, izkop	
146 ur	4.562,50 din
	17.266,65 din

Za izračun stroškov OD je bil upoštevan faktor 2,5.

Finančni rezultat pridelanega materiala po prodajnih cenah znaša 9.840,00 din

Da bi amortizirali vložena sredstva bomo lesene gredice uporabili še za dva proizvodna ciklusa.

Mirko Bajt

xXx

GRADNJA GOZDNIH CEST NA OBMOČJU
GG NOVO MESTO od 1969 - 1975

TOČKA "GOZDARSTVO" in leto gradnje	Objekt	Vrsta gradnje	Porabljena sred.p.o situaciji	Cena po km	Dolžina m	Opomba
PODURN						
1969/70	Červan - Macesen	nov.-rek.	125.332,06	71.536,55	1752	pred območnim načrtom
1970/71	Najnerska - odd. 83	nov.	107.600,95	142.517,80	755	ni v območnem načrtu
1971	Čenkarška - Cink	nov.-raz.	170.591,10	94.405,70	1807	je v območnem načrtu
1970	Jelendolska - Luže	raz.	9.396,20		1145	ni v območnem načrtu
1972/73	Vinska - odd. 16	nov.-raz.	187.865,40	151.626,65	1239	(v režiiji obrata)
1974/75	Oktarska-Ledena jama	nov.	577.613,53	368.375,00	1568	"
1974/75	Poljane - Smrečnik	nov.	2.149.733,78	429.774,80	5002	je v območnem načrtu
1972	Jerkotov o. - odd. 99/II	nov.	100.456,20	79.224,15	1268	je v območnem načrtu
					<u>14536</u>	
ČRMOŠNJIČE						
1967/68/69	Sredgor.križ - Ribnik	nov.	204.297,10	54.508,30	3748	pred območnim načrtom
1969/70/71	Laze - Sred.vas	nov.	1.012.671,85	163.176,20	6206	je v območ. načrtu 3160
1971/72	Luža - odd. 47	nov.	280.094,70	147.963,40	1893	"
1972	Črmošnjiška - kamnolom	raz.	-		1000	ni v območnem načrtu
1974/75	Poljane - Smrečnik	nov.	993.151,87	433.501,50	2291	(v režiiji obrata)
					<u>15138</u>	je v območnem načrtu
ČRNOMELJ						
1970	Ovčjak - Štirnice	raz.	10.728,88	10.026,00	1070	ni v območnem načrtu
1970	Štirnice - odd. 51	nov.rek.	46.998,88	50.158,90	937	ni v območnem načrtu
1970	Štale - Logpihel	nov.	139.707,55	81.843,90	1707	ni v območnem načrtu
1970	Štale - Vel. Lager	raz.	37.481,66	43.381,55	864	ni v območnem načrtu
1972	Miklarji - Štirna	nov.	778.140,40	240.686,80	3233	je v območnem načrtu
1973	Dol.Lager-Konjski britoč	nov.	369.599,45	252.804,00	1462	ni v območnem načrtu
1975	Bistrica - odd. 76	nov.	1.327.816,55	492.879,10	2694	
1975	Doblčki - Tančegorski o.	nov.				v gradnji
					<u>11967</u>	

TOZD "GOZDARSTVO" in leto gradnje	Objekt	Vrsta gradnje	Porabljena sred.p.o situaciji	Cena po km	Dolžina m	Opomba
NOVO MESTO						
1969	Veliki plac - Lipni vrh	rek.	119.462,90	94.811,80	1.260	pred območnim načr. ni v območ. načrtu (TOZD Grad.TOZD Novo mesto) je v območ. načrtu (v režiiji obrata) je v območ. načrtu " (TOZD Gradnje- spodnji ustroj) preložitev ovinkov
1970	Odd. 20 - Palatina	nov. rek.	38.259,51	27.328,22	1.400	
1971	Lesena pot - Gluhi dol	raz.			900	
1972	Podgrad - Piščali	rek. nov.	837.785,20	153.188,00	5.469	
1974	Padež - Mihovec	nov.	334.309,45		1.983	
1972	Uršna cela - Piščali	rek.	8.937,55		152	
STRAŽA						
1972	Peščevek - Pečke	nov.	130.789,60	125.759,25	1.040	ni v območ. načrtu
1971	Jerkotov o. - Pragozd	rek.	114.853,53	47.578,10	2.414	" (1969/70/71)
1971	Mrzle doline-Ambrož.ov.	nov.rek.	194.011,76	81.620,40	2.377	"
1971	Dol.Straza-Hostni hrib	rek.	27.160,48			Rekonstruk.
1968/69/70/71	Amrož.hiša-Štricelj	nov.	234.847,01	98.799,75	2.377	skozi Dol.Strazo
1971	Lov.Koča-Japljeva preža	raz.	8.279,78	10.349,70	800	ni v območ. načrtu
1969/70/71	Nemec-Vel.prepadna	nov.	583.785,40	140.806,89	4.146	ni v območ. načrtu
1969	Soteska - Peskokop	raz.	75.934,80	110.210,15	689	ni v območ. načrtu
1973	Šelški križ - Komolec	nov.	1.161.266,00	268.687,10	4.322	je v območ. načrtu
1975	Drgan.cesta-Jelovski boršt	raz.	243.523,30	392.779,50	620	je v območ. načrtu
1975	Štrbenk - Štricelj	nov.	440.552,00	405.664,80	1.086	ni v območ. načrtu
1975	Luže-Polženski hrib	raz.			900	" (režiija obrata)
1975	Hostni hrib - Rotovka	raz.			1.120	je v območ. načrtu
Skupaj					21.891	(režiija obrata)
					74.696	

Novogradnja	Leto	Povpreč.cena	Cena po km	%
	1969		126.857,33	100 %
	1970		169.394,88	134 %
	1971		170.106,38	134 %
	1972		206.734,00	163 %
	1973		252.700,00	199 %
	1974		336.000,00	265 %
	1975			

Ivan Padovan

NJEGOVIH PETDESET LET
(Ob življenjskem jubileju Staneta Purebra)

Ljudi s tako posebljeno skromnostjo, kot je naš Stane Pureber, poznam zelo malo in ker se je letos srečal z Abrahamom je prav, da prenesem na papir vsaj del njegove življenjske poti, kakršne poznam.

Rojen v mali vasici Selišče, je bil že v zgodnji, da ne rečem detinski dobi, hudo prizadet, saj mu je komaj dveletnemu umrl oče.

Po končani osnovni šoli je napravil 1943 leta obrtno šolo za krojača. Ni mi treba posebej poudarjati, da v takratnih časih tudi vajencem ni bilo lepo, saj je moral opravljati še razna druga dela, ki nimajo nobene zveze s stroko. Poleg vsega je bil tudi večkrat lačen kot sit.

Takoj po končani obrtni šoli, je šel v partizane in sicer v Levstikovo brigado. Ko se je po vojni vrnil domov, je bilo treba najti delo in zato se je javil na občinski sindikalni odbor. Toda tu ga je čakalo neprijetno presenečenje, saj za njegov poklic ni bilo prostega delovnega mesta. Le tega pa ni bilo, ker ni bilo tekstila, torej ni bilo kaj šivati. Ponudili so mu lahko le delovno mesto cestarja, kurjača na železnici ali pa gozdnega čuvaja. Težko se je bilo odločiti, a Stane se je odločil: "Gozdni čuvaj bom".

Toda jaz bi si ga še vedno lažje predstavljal kot krojača, saj je njegova osebnost kot nalašč ustvarjena za to. Kar vidim ga, kako bi se spretno sukal in gladil ramena, prsi in boke - seveda nežnemu spolu.

Toda kocka je padla in Stane je nastopil prvo gozdarsko službo kot pomožni logar pri gozdni upravi Poljane. A za gozdnega čuvaja je bila tudi potrebna šola. Zato ni pomišljal in se je vpisal na gozdarsko šolo v Mariboru ter jo leta 1948 končal z odličnim uspehom. Spet se je vrnil na gozdno upravo Poljane in prevzel revir Podstenice.

Potrebe takratne organizacije gozdarske službe so zahtevale med drugim tudi delovna mesta normircev. Zato ga je vodstvo podjetja poslalo na odgovarjajoči dvomesečni tečaj v Škofjo Loko. Nato je sledila premestitev na Gozdno upravo Črnomelj, kjer je opravljal odgovorno in nevhvaležno delo normirca.

Po ukinitvi teh delovnih mest je sledila premestitev na gozdno manipulacijo Straža v revir Soteska, kjer je delal kot gozdni manipulant, kasneje pa je bil premeščen na Gozdno upravo Straža za logarja v prej omenjenem revirju. Tudi tu ni ostal dolgo, ker je bil že spet premeščen na Gozdno upravo Novo mesto v revir Pa-dež in kasneje v revir Radoho. No tu so mu dali "bolj mir", saj je ostal v tem revirju kar osem let. Po teh letih je bil na

lastno željo premeščen v revir Soteska, saj si je med tem časom zgradil stanovanjsko hišico v Meniški vasi in tako tudi svoji družini preskrbel kolikor toliko mirnejše in stalno bivališče. Komaj se je privadil novemu okolju, je moral že spet od doma. Tokrat se je odpravil v srednjo gozdarsko šolo Postojno in jo leta 1962 tudi uspešno končal. Po končani srednji gozdarski šoli je bil ponovno premeščen na gozdni obrat Novo mesto, tokrat kot revirni vodja logarije Padež, Radoho in Trebnje. No in končno je sledila spet premestitev, oziroma vrnitev v domači kraj, kjer je prevzel revirno vodstvo Brezova reber I. in II., kjer gozdari še danes.

Stane, ko skušam slediti tvoji življenjski in gozdarski poti, se mi zdi, kot da bi bil nogometna žoga, ki šviga iz enega kraja na drugega.

Iz tega spleta selitev in premeščanj se komajda znajdem, kaj šele, da bi doumel kaj vse si med tem časom doživel. Zagotovo pa vem, da si bil, kot pravimo - vedno na mestu in disciplinirano sprejemal naloge, ki jih je terjala takratna ureditev gozdarske službe. Saj je menda prav gozdarstvo tista veja našega gospodarstva, ki je doživela že toliko reorganizacij in še vedno išče najboljšo rešitev.

Še vedno si pripravljen podaljšati normalni delovni dan pozno v noč, ali pa ga začeti v prvih jutranjih urah, če tako zahteva služba. Samo, da je delo pravočasno končano.

In kaj mi še preostane, da napišem o tebi? O, gotovo še veliko, toda drugega dela knjige tvojega življenja ne poznam. Zato mi preostane le, da se pridružim čestitkam vseh tvojih sodelavcev in ostalih, ki te poznajo. Še na mnoga leta!

Franc Čibej

xXx

ČASI SE SPREMINJAJO ...

Kako čudni smo včasih ljudje. Brez upravičenega razloga se pogosto krčevito držimo starih delovnih navad. Včasih zaradi tradicije, najbolj pogosto pa zaradi nezaupanja do vseh novotarij. Na nove pridobitve gledamo iz nepravlega zornega kota. Res pa je tudi, da naglica ni nikdar dobra in, da še vedno velja pravilo: dvakrat premisli in enkrat stori. Zabavno je danes brati kakšne čudne pomisleke so imeli v preteklosti ljudje do nekaterih tehničnih novosti kot so na primer vlak, avto, letalo. Tudi gozdarji nismo nič drugačni. Kar poglejmo!

Včasih je delalo v naših gozdovih precej več voznikov konjskih vpreg kot danes. V glavnem so to bili pogodbeni vozniki. Vsi pa so imeli vozove "šinarje", to se pravi take z navadnimi, z železnimi obroči okovanimi kolesi. Pa je prišel dan ko je Gozdno gospodarstvo sklenilo, da bo treba preiti na vozove "gumarje". To je bilo že precej prej, predno sem prišel v Podturn. Sklicali so sestanek vseh prizadetih v dvorani našega gasilskega doma in delegacija iz direkcije je prišla povedat kako odslej bo. Nič ni pomagalo prepričevanje, da gumar manj uničuje cesto in da je vožnja hitrejša in prevoz lažji. Pravijo, da je bilo kot v sršenjaku. Vozniki niso hoteli niti slišati, da bi nabavili nove vozove ali pa vsaj kolesa. "Če so za doma stari dobri bodo pa menda tudi za v hosto", so govorili. Tedanji direktor Mulej sploh ni prišel do besede in razjarjeni možaki bi ga najraje odnesli skozi vrata. Sestanek je bil kmalu, kot se temu reče - razbit. Delegacija voznikov se je šla pritožiti na okraj k Viktorju Zupančiču. Podpore pa tam ni bilo. No, tako nekoč. Kako pa je z vozovi danes pa vemo.

Bil sem še pri KZ Dol. Toplice, ko so se leta 1962 pojavile prve ročne motorne žage. Tudi mi smo nabavili tri ali štiri tipa "Joby" in jih dali delavcem. Nismo hoteli zaostajati za "gozdno" v Podturnu. Kako smo se namučili že samo s prebiranjem navodil. Potem je ing. Kure Danilo priredil prve tečaje za motorne žage. Pa smo še mi naše fante iz Praproč in Mraševega priključili zraven. Kljub temu je šlo podiranje zelo slabo od rok. "Ne maramo motork, kar sami jih imejte. Z navadnimi amerikankami napravimo več", so protestirali vrli fantje. Kako pa tudi bi, ko pa je delo potekalo takole. Eden je žagal, dva pa sta stala poleg, ga gledala in komentirala. Potem so se vsi družno s sekirami spravili nad podrto drevo.

Pa te stalne okvare. Nihče ni bil vešč niti najmanjšega popravila. Vsako pokvarjeno motorco smo morali nesti v Ljubljano. Kombijev ali kakšnega drugega primerne prevoznega sredstva ni bilo. Dal si motorco enostavno na ramo pa hajdi na avtobus z njo. Podjetje "Agrostroj", kjer je bil servis, je bilo v Kosezah, daleč izven mesta in zadnje avtobusne postaje. Seveda je bilo treba popravljene žage priti enkrat drugič. Koliko izgubljenih delovnih dni! Zato so v začetku poleg motorke imele sekaške skupine za vsak primer še rezervo - navadno žago.

Že čez leto dni ni nihče več podiral po starem. Kako se je v teh 13 letih spremenila tehnologija dela! Čudno bi pogledal danes tisti, ki bi mu rekel naj vzame v gozd kar navadno dvo-ročno žago, če se mu pokvari motorka.

Skoraj istočasno kot motorne žage so se pojavili pred našimi gozdnimi upravami prvi zasebni avtomobili. Pred letom 1962 so se naši gozdarji prepeljavali le z družbenimi motorji in mopedi. Ko sem se junija 1960 zaposlil pri GLPZ Novo mesto na sektorskem vodstvu v Dol. Toplicah, so mi že čez nekaj dni dali na uporabo star in močno zdelan moped TMZ. Na moč sem se ga razveselil. Takoj prvo nedeljo sem se odpeljal z njim po avtocesti v Ljubljano. Sploh se nisem zavedal, da je to službeno vozilo in da so zasebne vožnje prepovedane. Na vsakem večjem klancu sem ga rinil navkreber. Svojim kolegom v študentskem naselju sem pokazal kaj sem dobil. Pa so vsi mislili, da bom po terenu vrtil pedale na kakšnem biciklu. Nazaj grede, ko mi je neka dobra duša pokazala kako se očisti svečka in prepiha šoba, je šlo že boljše.

Prvi naši avtomobili so bili rabljeni Volkswagni in seveda fički. Precej časa sta v Podturnu samevali le dve vozili. Potem so se motorizirali še revirni gozdarji, manipulanti in šoferji. Pešci, to se pravi večina, je grdo gledala, če se je kdo s svojim avtom vozil po službenih poteh "S kilometrino odplačujejo avtomobile, za prihranek pa bodo kupili novega", se je šušljalo. V resnici pa bi tisti z avtomobili najraje vsakokrat žrebali kdo bo vzel svoj avto za na tako slabo pot.

Pa so kupili avtomobile še ostali. Najprej najbolj marljivi sekači in kasneje drugi. Danes je že toliko "pločevine" raznih znamk pred upravo, da me redno vsak, ki prvič pride k nam povpraša: "Ali imate morda kakšen sestanek"?

Nedavno tega se je zgodilo, da je moral nekdo od novejših šoferjev amaterjev, na nek večdnevni tečaj v Novo mesto, ki se je pričel ob 13. uri. Po njegovem neposredno nadrejenim sem mu sporočil naj se pelje na delo kar s svojim avtom, da ne bo problemov za odhod na tečaj. "Kilometrino se prizna", sem še poudaril. Takoj drugi dan je bil pri meni: "Premalo plačate po kilometru, da bi se vozil s svojim fičkom v Rog". Kaj bi šele bilo, če bi imel težje vozilo, tako na primer, ki porabi na 100 km kar 13 litrov. Seveda sva bila oba trmasta in rajši ni šel na tečaj kot, da bi se za ceno 1,50 din po km peljal s svojim avtom.

Poglejmo kako je bilo, ko smo leta 1965 dobili 15-sedežni kombi-bus TAM 2000 za prevoz na delo. Do tedaj so se naši Podturnčani tudi v najhujšem mrazu vozili v gozd na odprtih kamionih. Nanje so dali svoje bicikle, sami pa so se spravili za kabino. Po delu so se s temi svojimi vozili spuščali po roški cesti v dolino. Da ne bi šlo prehitro so privezali in vlekli za seboj še kakšno jelovo vejo. Ceste so bile lepo pometene, v grapi pri upravi pa se je sčasoma nabral tak kup vej, da bi ga bil danes naš žižo - referent za stranske gozdne proizvode kar vesel.

Ko je TAM 2000 prvič zapeljal je bilo povedano, da se bo zaradi organiziranega prevoza dnevno znižal terenski dodatek za 150 starih din. Takoj je nekdo prišel v pisarno povedat, da se že rajši vozi po starem, kot pa, da se mu odtrga pri terenski. Za 150 starih dinarjev, ki jih je dejansko zaradi podaljšanja efektivnega delovnega časa takoj prislužil nazaj bi bil torej pripravljen še naprej zmrzovati in izpostavljati nevarnosti svoje zdravje. Sledilo je prepričevanje in dokazovanje.

Danes vozi v Rog avtobus. Vsak čas bo starega Om-a Borsani zamenjal 43 sedežni FAP Dubrava. Ljudje prihajajo na delo spočiti in neprezeblji. Vsi hočejo, da jih šofer Pribanič pripelje prav na delovišče, do smreke. V kabino k vozniku tovarnjaka še kdo prisede, na kason pa ne spraviš več nikogar. Tudi terensko se ne trga več zaradi prevoza, saj je to sedaj nekaj samo po sebi razumljivo. Vse se je uredilo.

Na Podstenicah so do konca leta 1972 imeli naši delavci iz drugih republik svoj "center". Ni bilo ne kopalnice ali umivalnice, niti tekoče vode, dnevne sobe, sušilnice za mokra oblačila, jedilnice, celo stranišča ne v stavbi kjer so spali in se hranili. O pač! Zunaj hiše, onkraj blatnega dvorišča je stala lesena utica - stranišče "na štrbunk". Imeli so svojo kuharico, ki jim je pripravljala enolično, toda poceni hrano, postiljala in prala perilo, skratka skrbela zanje kot je najbolj znala in mogla. Čeprav brez najosnovnejših higienskih in bivalnih pogojev so bili delavci kar zadovoljni. Vsaj na delo ni bilo daleč. Toda tisti, ki smo hodili malo okoli, smo lahko videli kakšno imajo življenje delavci drugod. Koliko časa bi ti ljudje lahko vzdržali tako?

Adaptirali smo zato stavbo v Podturnu, ukinili menzo na Podstenicah in vse razen kuharice preselili v dolino. Hrana je postala bolj pestra, dobili so svoj kombi za prevoz in v dnevni sobi se je oglasil televizor.

Toda, ko je zaradi odpovedi kuharici in nastalega delovnega spora, prišlo kasneje do obravnave pred sodiščem, sem tam lahko prebral pismo izjavo vseh, da so bili s starim bivališčem zadovoljni, in, da bi lahko za večne čase bilo tako.

Ko mlajša generacija teh delavcev danes godrnja nad hrano in sekira kuharice, se večkrat spomnim na te z vsem zadovoljne moške s Podstenic. Tudi sredi lanskega decembra sem se jih, ko je prišel nenadoma na ogled in kontrolo delavskih bivališč republiški inšpektor. Če bi ostalo pri nas po starem, bi prav gotovo straški Korl ne bil edini, ki je zaradi odgovornosti za neurejenost delavskih bivališč v Soteski segel v svoj žep in na mestu plačal kazen.

Zanimiv je tudi razvoj obratne menze v Podturnu. Pričelo se je leta 1966 in to v kletnem prostoru kjer je danes skladišče živil. Hrano je bilo treba plačati in zato abonentov v začetku ni bilo veliko. Nosili pa so jo delavci v termo posodah s seboj. Veliko je bilo pripomb, da je postana.

Prvi poiskus, da bi ljudje dobili sveže skuhano hrano na teren smo napravili pred približno tremi leti. Domači "mojstri" so v dveh dneh napravili 2 zaboja s pregradami za termovke in ob pol desetih smo jih zapeljali na delovišče. Vendar takrat koncentracije sečnje ni bilo in delavci so bili raztepeni na vseh koncih Roga. Zaradi novega načina dostave hrane odziv ni bil nič večji. Pač pa se je na novo prijavil nek mladenič, ki je bil prestavljen po potrebi na oddaljeno delovišče. Nikdar poprej ni jemal tople hrane in vedno je bil proti. Sedaj pa je naročil enolončnico. Samo on in nihče drug od sodelavcev v skupini. Nekateri so ga sumili, da je to storil nalašč, iz kljubovalnosti. In res mu je uspelo, da smo kmalu s tem prekinili. Preveč je robantil voznik kombija, ko se je podal na dolgo pot do njega in godrnjali so drugi nad takim zapravljanjem časa in stroški za prevoz.

Danes je topla malica zastonj, saj dobimo po sindikalni listi regres za prehrano 200,00 din oziroma po novem že 250,00 din mesečno. Hrana se vozi na teren v skupnih posodah in tam razdeli na krožnike. Abonentov je veliko. Vsak ima rajši topli obrok kot mrzle konzerve, ki jih lahko tudi dobi. Težave so koga poslati na delo v tak kraj, kjer ve da ga šofer Vinko in kuharica, ki deli hrano, ne bosta obiskala. Mislím, da so s hrano sedaj vsi zadovoljni.

Lahko bi o teh primerih pisal še in še. Na primer kako so bili sprejeti prvi traktorji na spravi, pa Timberjack, žičnica in nakladalne naprave. Povsod so bile začetne težave. Želel sem povedati le to kako se časi spreminjajo in mnenje ljudi tudi. Tega nihče nikomur ne zameri. Prav pa bi le bilo, če bi bili vsi do raznih novotaríj ali ukrepov bolj strpni. Saj se da v splošno zadovoljstvo rešiti še tako zapletena zadeva in uspeh običajno nikoli ne izostane.

Ing. Klančičar Slavko, dipl. ing.

xXx

NAŠEMU MIKU OB UPOKOJITVI

Kmalu bosta minili dve leti odkar je naš dobri in dolgoletni sodelavec Miloš Kobe, veliko bolj znan kot Mik, praznoval petdeseti življenjski jubilej. Tedaj še slutili nismo, da je tako blizu upokojitvi, čeprav smo vedeli, da ima težave z zdravjem. Zaželeli smo mu, da bi čimprej okreval in nadaljeval z delom med nami. Čeprav se naša iskrena želja žal ni uresničila in je bil tov. Miloš prisiljen zapustiti delo v naši sredi, pa mu v nadaljnjem življenju iz vsega srca želimo le vse najboljše.

Tov. Mika vsi še posebno pa starejši sodelavci zelo dobro poznamo, saj smo ob skupnem delu preživeli dolgo vrsto let. Njegova tankovestnost, skrb za osebne avtomobile, za udobje in varnost potnikov ter prirojen čut za pametno vožnjo ga nikoli nista pustila na cedilu. Zato je imel vedno srečno roko za krmilom, potniki pa smo mu za to hvaležni.

Miloš je vedno z veliko mero občutka odgovornosti opravljal tudi druga dela ali opravila, ki so mu bila zaupana, za kar se mu vsi najlepše zahvaljujemo.

S svojo splošno in tehnično razgledanostjo, s pomirljivostjo ter poštenostjo je bil tov. Mik pri sodelavcih vedno priljubljen in spoštovan. To potrjuje n.pr. že kar splošno znan rek, kadar je bilo potrebno neko trditev še posebej podkrepiti: "Če ne verjameš - pa Mika vprašaj".

Na slovesnosti ob njegovi petdesetletnici je že tov. direktor ugotovil, da je tov. Mik že toliko let pri gozdnem gospodarstvu, da je postal pravzaprav že gozdar. To pa še posebno zato, ker je velik ljubitelj narave in vsega kar je v zvezi z njo.

Kot navdušen planinec je skoraj redno, če je le utegnil, obiskoval naše gore in planine pa tudi na domače Gorjance ni pozabil. Dolenjska turistična transverzala Trdinova pot, spada med njegove najpomembnejše zasluge.

Kot star Novomeščan (ne po letih) je Miloš tudi dober poznavalec stare Dolenjske metropole, Trdinovih bajk in zapiskov o Gorjancih in še kaj. Če bi kdo hotel kaj zvedeti o starem Novem mestu in njegovih ljudeh je treba vprašati samo njega.

Mikova prešernost, zabavnost in pesniška žilica, ki so prišli do polnega izraza predvsem na izletih in prireditvah, ko ni bil obremenjen z volanom, nam bodo ostali v nepozabnem spominu. Ali si je mogoče zamisliti dobro prireditev brez Mika?

Miloš je vedno imel rad resnico in pravico. Močno ga je prizadelo, če je smatral, da se godi komu krivica. Tedaj je tudi godrnjal, včasih malo vzkipel toda, življenje teče, marsikaj se pripeti, mine itd. Končno se vsi najraje spominjamo veselih trenutkov, na težave in nevšečnosti pa pozabljamo.

Še in še bi lahko naštevali vrline tov. Miloša, njegove strasti do lepe fotografije in vsega lepega, o veselih dogodkih, ki smo jih preživljali skupno, skratka o našem skupnem življenju in delu.

Toda, naj bo dovolj! Prav gotovo danes nismo zadnjič skupaj, še se bomo srečevali in obujali spomine na skupno življenjsko pot.

Želimo, da bi se Tvoje zdravje izboljšalo in da bi tako še dolgo imeli priložnost kakšno uganiti in se poveseliti, saj je to v današnjem času, ko vse prehitro živimo, še posebno potrebno.

Tovarišu Miku so ob odhodu v pokoj poklonili sliko z motivom starega Novega mesta, ki ga bo vedno spominjala na življenje in delo pri gozdarjih.

KDO JE KRIV?

Naslednji odlomek iz našega vsakdanjega življenja na delovnem mestu je lahko resničen ali pa tudi ne. Zgodil bi se lahko kadarkoli in na katerem koli TOZD-u.

Sredi dopoldneva je potrkalo na vrata pisarne in nekdo je vstopil. Vodja TOZD je dvignil glavo od papirjev na mizi in ga zagledal pri vratih. Hip nato je stekel takle razgovor:

"Pogovorit sem se prišel"...

"Prav, kaj bo dobrega"?

"Zaradi tega ... In pomahne z belo obvezano roko... Porezal sem se z motorko".

"Vem, sem slišal in bral zapisnik".

"No, in kdo je kriv"?

"Kdo je kriv? Človek božji sem jaz držal motorko v rokah ali vi"!

Potem si ga je vodja TOZD malo bolj podrobno ogledal. Ne bi bilo prvič, da ga ne bi kdo, tako malo no saj razumete kaj je imel v mislih ... dobro nagnjavil. V tem primeru pa bi bilo to težko z gotovostjo reči, kajti sogovornik je bil vsakdanjega videza.

"Toda jaz z motorko sploh ne bi smel delati"!

"To pa ni res. Izpit za motorno žago imate. V izvidu o sistematičnem zdravniškem pregledu pa piše, da lahko delate, seveda 2 uri dnevno. Le antifone na ušesih morate nositi, zaradi okvare sluha".

"Jaz sem pa delal več kot dve uri".

"Rekel sem vam takrat le dve efektivni uri. Zato pa tudi delate sedaj v gojenju, kjer je manj dela z žago. In še za sekaško urno postavko sva se zmenila. Invalidi-sekači imajo v gojenju gojiteljsko postavko".

"Že res, toda jaz sem vseeno delal več kot dve uri".

"Zakaj ste pa delali! Pa bi odklonili! Tudi vsi revirni vedo, da lahko delate z antifoni le omejeni čas".

"O najbrž res vedo, toda nikoli mi ni nihče od njih, kaj rekel ali branil. Jaz sem pa kar delal ves dan... Saj od sodelavcev nihče drug ni hotel delati z žago... Čeprav imajo vsi izpite. Pa tudi doplačilo prejemajo zaradi poklicne bolezni... Sicer pa je prav vseeno ali žagam jaz, ali pa ropota sosed".

V tem se odpro vrata in vodja TOZD se je prav razveselil referenta za izkoriščanje, ki se je pridružil. Bo vsaj priča zanimivemu razgovoru...

"Poslušajte, saj se niste ponesrečili zaradi slabega sluha. To nima nobene zveze s tem!" nadaljuje vodja TOZD.

"Morda res ne. Vendar, kdo je kriv, da sedaj slabše slišim"?

"Ste dobili slušalke ali ne"?

"Sem, toda prepozno. Sedaj že slabše slišim. Zakaj mi jih niste dali že pred 1968 letom?"

"Takrat jih še nismo imeli. Sem vam pa naročil, da dajte v ušesa vato... Specialno švedsko vato... Na vseh sestankih smo o tem govorili... Skladiščnik jo sekačem še sedaj ponuja. Na cele kupe jo ima..."

"Že res, da jo ponuja, toda uporabljaj jo nihče. V ušesih se drobi in neprijetno skeli... Te pa res ne bi dal v ušesa, pa če je tudi stokrat predpisana!"

"Glej ga človeka! Noče se držati predpisov o varstvu pri delu, sedaj pa, ko ima okvaro, sprašuje kdo je kriv!"

"Vi ste krivi! Vi, pa referent in revirni. Zakaj pa me niste prisilili, da bi nosil vato v ušesih!"

Še predno sta se oba prizadeta opomogla od presenečenja, se je obrnil. Med vrati pa je dejal: "O tem bomo še govorili!"

"Ta je pa dobra! Sedaj bo nam nazadnje še očital, zakaj ga nismo dali na disciplinsko", je dejal eden od obeh, potem ko je oni zaprl vrata. Čez čas pa sta oba ugotovila, da sta se v tem razgovoru veliko naučila.

Da bi se še drugi kaj naučili in da se ne boste čudili, če bo v bodoče glede uporabe vate drugače sem sklenil ta izmišljeni, ali pa neizmišljeni razgovor poslati uredniku našega glasila. Še sami presodite kdo je vse kriv.

Slavko Klančičar, dipl. ing.

xXx

DEJAVNOST IN NEKATERI PROBLEMI ŠPORTNEGA DRUŠTVA "GOZDAR" V LETU 1975

V primerjavi s prejšnjimi leti se je športna dejavnost v letu 1975 pri našem podjetju nekoliko poživila. S tem pa seveda še ni rečeno, da je dosegla vsaj približno zaželeno raven. Na začetku leta smo si marsikaj predstavljali drugače, ponekod smo program zastavili preširoko, drugje preozko, v celoti pa lahko rečemo, da je napredek viden in športno leto nad pričakovanji bogato.

Že na začetku leta smo se znašli v zadregi, ker ni bilo snega, na vrsti pa je bil jubilejni "Fricov pokal", ki je kar se tiče tradicije, edinstveno zimsko-športno tekmovanje na Dolenjskem. Tako smo tekmovanje organizirali na Krvavcu, kjer je kljub slabemu vremenu dobro uspelo. Z jubilejem je to tekmovanje dobilo

nov zagon, kar se bo v naslednjih letih prav gotovo pokazalo v številnejši in kvalitetnejši udeležbi. Kljub neugodnim snežnim razmeram je straškim smučarjem uspelo prirediti "Zelenkov memorial", na katerem že sodelujejo tekmovalci iz celega podjetja in je tako postal smučarsko prvenstvo GG Novo mesto. Razen tega so naši smučarji sodelovali na zimskih delavskih športnih igrah (DŠI) in republiškem tekmovanju gozdarjev, lesarjev in lovcev. Pri tem je treba posebej omeniti TOZD "Gozdarstvo" Straža, ki je organizirala nekajdnevni trening za tekmovalce na Kaninu.

Strelstvo je bilo doslej pri nas eden od najbolj množičnih športov, letos pa je iz objektivnih razlogov močno nazadovalo. Že na začetku leta smo naročili nove sodobnejše zračne puške, ki pa jih zaradi omejitve uvoza še zdaj nismo dobili. Stare puške so iztrošene in skoraj neprimerne za tekmovanje. Kljub temu, da smo kot eno redkih podjetij na DŠI sodelovali z dvema ekipama in kvalitetnimi tekmovalci, nismo dosegli omembne vrednega uspeha. Razmere se seveda ne bodo izboljšale, dokler ne dobimo novih pušk.

Naši šahisti na DSSS so že spomladi organizirali izbirno tekmovanje za prvenstvo GG Novo mesto, na katerem naj bi sodelovala po dva šahista iz vsake TOZD. Delno tudi zaradi te propozicije do prvenstva ni prišlo, saj vemo, da je na nekaterih TOZD dosti močnih šahistov, na drugih pa jih praktično ni. Udeležba šahistov na DŠI je bila slaba in prav zaradi tega uvrstitev ne ustreza njihovi kvaliteti. V prihodnjem letu bomo skušali šah uvrstiti v sestavni del naših medobratnih tekmovanj in zagotoviti boljšo udeležbo na DŠI.

Največji napredek so pokazali kegljači, ki so letos znova registrirali svoj klub "Gozdar" in opravili zdravniške preglede, tako, da lahko sodelujejo tudi v najzahtevnejši disciplini 200 lučajev mešano. Ob polovični lastni udeležbi so nabavili obvezne trenerke in drese, iz lastnih sredstev pa so si nabavili copate in plačujejo 50,00 din članarine mesečno, kar je verjetno najvišja članarina v kakem dolenjskem kegljaškem društvu. Udeležili so se cele vrste tekmovanj: borbene igre v kegljaški novomeški B ligi, DŠI, odprto prvenstvo Novega mesta v kegljanju, dolenjska revija kegljačev na Čatežu, kegljaška liga Dolenjske v disciplini 6 x 200 lučajev mešano, medobratno tekmovanje v kegljanju.

Letos so se naši kegljači in strelci prvič udeležili "Lesariade", prišlo pa je tudi do prijateljskih dvobojev kegljačev GG Kočevje in GG Novo mesto v Novem mestu in v Kočevju. Na DŠI je uspešno sodeloval tudi en naš plavalec.

Povečana športna dejavnost se odraža tudi v povečanih izdatkih. Na srečo smo jih lahko izravnali z razliko iz prejšnjega leta, kegljači pa z visoko članarino.

Izdatki športnega društva v letu 1975 so bili naslednji:

Fricov pokal	din	1.516,00	(+prispevek TTKS in Novo-lesa)
Lesariada	din	2.479,00	
DŠI	din	300,00	
Rep.tekm.gozd.,lesar- jev,lovcev	din	800,00	
Zračne puške	din	4.025,00	
Strelivo	din	284,55	
Dresi, trenirke	din	3.229,70	(+2.250,00 din samoprisp.)
Treningi kegljačev	din	1.742,00	(+6.598,00 din članarine)
Kegljaška tekmovanja	<u>din</u>	<u>4.772,00</u>	
Skupaj	din	19.148,25	

Načrti društva za leto 1976 so skromni. Obdržati bo potrebno dejavnost kegljačev vsaj na sedanji ravni, poživiti šah, ob ugodnejših snežnih razmerah pa tudi smučanje. V kolikor prispejo strelski rekviziti se bo poživilo streljanje, ob ugodnih pogojih pa tudi plavanje in namizni tenis.

Kaj več je težko storiti, saj obstojajo bridke izkušnje tako pri članih oziroma tekmovalcih, kot pri organizatorjih tekmovanj in prireditvah, kjer so bili neredko nezainteresiranost, nedisciplinarnost, neresnost in malomarnost krivci za slabe uspehe in pokvarjeno vzdušje.

Razen tega sodeluje na športnih prireditvah nesorazmerno majhen delež naših neposrednih proizvajalcev. Pritegnitev le-teh k rekreaciji ni lahka naloga in bi ji bil kos le profesionallec, ki bi se bavil s to dejavnostjo med službenim časom (poklic referenta za šport in rekreacijo ali vsaj socialni delavec). Takega poklica pa v našem podjetju ni, čeprav je potreba na dlan. Obstojajo tudi problemi, ker posamezniki vidijo v športu možnost za pridobivanje raznih ugodnosti, niso pa pripravljeni storiti ničesar, ko je treba nekaj tudi žrtvovati. Z drugimi besedami povedano bo možnost za optimalno razširjenost športa in rekreacije nastopila šele ob malo višji športni kulturi, pa tudi ob nekaj večjem žrtvovanju kolektiva vključno z našimi vodilnimi kadri za ta del človeške dejavnosti.

Janez Blažič, dipl. ing.

xXx

PREGLED ODKUPA GOZDOV V OBDOBJU 1957-1975

Na zadnji seji zbora delegatov smo razpravljali o odkupu gozdnih parcel na predlog TOZD Gozdarstvo Novo mesto, zato mislim, da bo delavce GG zanimalo, koliko smo dosedaj (v 18 letih) odkupili gozdov.

Leto	Odkup zemljišč		Podaritev
	ha	vrednost	ha
1957	13,2012	2.600.000 S din	
1958			2,0611
1959			3,9054
1961			3,6359
1962	15,8953	63.800 S din	
1963	43,4159	2.709.341 S din	
1964	65,9806	4.274.827 S din	6,5447
1965	31,5489	12.849,80 N din	19,8256
1966	7,4667	2.985,61 N din	1,7145
1967	3,8391	3.883,72 N din	0,5592
1968	6,8523	12.013,00 N din	3,7067
1969	1,0067	602,05 N din	
1970	15,2223	35.800,00 N din	
1971	2,6406	7.699,40 N din	
1972	11,3675	69.701,33 N din	
1973	3,0684	8.000,00 N din	
1974	15,4448	101.049,15 N din	
1975	3,9633	50.909,85 N din	
Skupaj	240,9136		41,9531

Skupno 240 ha odkupljenih gozdov pomeni le 1 % od površine vseh družbenih gozdov na našem območju, ker je v ta namen vedno primanjkovalo denarja. Največ gozdov je bilo odkupljenih v k.o. Dobindol, da bi na ta način zaokrožili v celoto številne dose-daj izolirane družbene parcele. V k.o. Dobindol smo pridobili cca 44 ha gozdov, slede pa k.o. Gornje polje (18 ha), k.o. Ajdovec (19 ha), k.o. Korita (17 ha), k.o. Vrhpolje (17 ha), k.o. Hinje (13 ha), k.o. Lakovnice (13 ha) in druge.

Na zadnji seji je bil sprejet tudi sklep, da v letu 1976 name-nimo za odkup gozdov 400.000 N-din.

Milena Fric

xXx

BENEFICIRANA DELOVNA DOBA

Zaradi nekaterih novosti na področju ugotavljanja delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, objavljamo zapisnik s posvetovanja, ki je bilo 15. januarja 1976 v Ljubljani.

Udeleženci posvetovanja so bili seznanjeni z vsemi pozitivno-pravnimi predpisi, s katerimi je urejen inštitut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, posebno pa z določili sklepa o določitvi delovnih mest v eksploataciji gozdov in delovnih mest voznikov, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Za ugotavljanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem v posameznih OZD na podlagi omenjenega sklepa, je bilo zavzeto enotno stališče, da se šteje v:

- a/ eksploataciji gozdov zavarovalna doba s povečanjem gozdnim delavcem - sekačem, ki opravljajo naslednja dela: priprava okolja, zasek, podžaganje, naganjenje, odžaganje vej, obračanje, krojenje, beljenje, gozdni red, brušenje, popravilo orodij, ročno spravilo lesa, priprava drv, drzanje. Za ročno spravilo in obdelavo se štejejo tudi tista dela, ki jih delavec - sekač ročno opravi do strojnega spravila lesa.

Pri gojitvi gozdov je treba šteti za taka dela le tista opravila, pri katerih se redno uporablja motorna, ročna žaga in sekira, ne pa druga dela, pri katerih se uporabljajo druga orodja.

- b/ prometu se šteje zavarovalna doba s povečanjem voznikom, zaposlenim pri organizacijah združenega dela, ki se registrirane za javni cestni promet, in ki prebijejo najmanj 80 % vsega delovnega časa v koledarskem letu pri vožnji:

1. tovornjakov z nosilnostjo 5 ali več ton ali
2. avtobusov v medkrajevnem, mestnem ali primestnem prometu, če vozijo potnike po vnaprej določenih voznih redih, oziroma
3. trolejbusov.

Da bo torej možno priznati po omenjenem sklepu gozdnim delavcem - sekačem oziroma voznikom zavarovalno dobo s povečanjem, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji, ki jih lahko glede na njihovo vsebino razvrstimo v tri skupine in sicer v:

1. formalno-pravne pogoje, katere morajo izpolnjevati OZD, pri katerih imajo lastnost delavcev v združenem delu vozniki oziroma gozdni delavci-sekači. Med te pogoje spada: registracija poslovnega predmeta za javni cestni promet (za voznike motornih vozil) in registracija poslovnega predmeta eksploatacije gozdov (za gozdne delavce-sekače);

2. dejanske pogoje dela oziroma delovnega mesta. Sem spadajo: delo pri eksploataciji gozdov in pri gojitvenih delih, kjer so enaka opravila kot pri eksploataciji gozdov in da se pri teh opravilih uporablja motorna in ročna žaga in sekira. Za voznike motornih vozil pa je pogoj nosilnost tovornega vozila 5 ton in več, vožnja avtobusov po vnaprej določenem stalnem voznem redu in vožnja trolejbusov.
3. pogoji določenega trajanja zavarovalne dobe na delih, navedenih pod 2. Med te pogoje je treba uvrstiti 80 % vsega delovnega časa, prebitega na delih pod 2), v posameznem kalendarjem letu. Ta časovni pogoj je po sklepu enak za sekače in šoferje. Nadaljnji pogoj trajanja zavarovalne dobe je, da je delavec delal na beneficiranih delovnih mestih najmanj 5 let oziroma najmanj 3 leta, če je postal invalid oziroma mu je bilo odrejeno drugo ustrezno delo po predpisih o invalidskem zavarovanju, da bi ne postal invalid. Slednje navedeni pogoj trajanja dela pa se ugotavlja šele ob odločanju o pravicah iz pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Za ugotavljanje in evidentiranje zavarovalne dobe s povečanjem v posameznih OZD je treba najprej ugotoviti prvonavedena pogoja, to je formalno-pravni pogoj in dejanski pogoj dela oziroma delovnega mesta. Kadar ta dva pogoja nista pri določenih OZD oziroma pri konkretnem delu oziroma delovnem mestu izpolnjena, sploh ni treba ugotavljati nadaljnjih pogojev, npr. če OZD nima registriranega kot glavnega predmeta poslovanja javnega cestnega prevoza, ni možno delavcem priznati zavarovalne dobe s povečanjem, četudi bi le-ti v celoti izpolnjevali vse ostale pogoje za beneficiranje. S poslovnim predmetom so namreč mišljene gospodarske in druge dejavnosti, s katerimi se OZD ukvarja. Če OZD izpolnjuje pogoje, ki so predpisani za več dejavnosti, lahko obsega njen glavni poslovni predmet, ki je tudi tako registriran, več dejavnosti. Vse te poslovne dejavnosti so tudi vpisane v sodni register kot glavne dejavnosti OZD. Lahko pa se v OZD opravljajo poleg glavnih dejavnosti tudi postranske dejavnosti, ki se ne vpisujejo v sodni register, razen kadar OZD v postranski dejavnosti prodaja blago ali opravlja storitve.

Delovna mesta, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, je možno priznati le pri tistih OZD, ki imajo v sodni register vpisano dejavnost oziroma opravila, naštetih v navedenem sklepu, kot glavni poslovni predmet. Če so ta opravila postranska dejavnost OZD, ni možno priznati povečanja zavarovalne dobe za delo na teh postranskih dejavnostih, četudi bi bile te postranske dejavnosti vpisane v sodni register.

Šele ko komisija ugotovi, da so izpolnjeni formalno-pravni pogoji za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem, nadaljuje z ugotavljanjem dejanskih pogojev del oziroma delovnih mest. Pri tem ugotavlja vse tiste pravno-pomembne okoliščine na konkretnih delih oziroma delovnih mestih, zaradi katerih je bila priznana beneficirana zavarovalna doba s sklepom skupščine

predvsem pa tudi, ali so opisi del za posamezna delovna mesta usklajeni z dejanskim opravljanjem del po internih predpisih OZD. Tu je treba torej ugotavljati predvsem resnično dejansko stanje. Paziti je treba na to, ali so delavci dejansko bili zaposleni najmanj 80 % vsega delovnega časa v posameznem letu na takih delih, ki so navedena v sklepu. Če bi delavec n.pr. ne bil zaposlen najmanj 80 % dnevnega delovnega časa na beneficiranem delovnem mestu, ta dan ne bo možno uvrstiti med tiste dneve dela na beneficiranih delovnih mestih, katerih števek mora znašati najmanj 80 % vsega delovnega časa v posameznem letu, da je možno zaposlitev šteti s povečanjem.

Treba pa je šteti, kot da bi bil delavec delal na beneficiranem delovnem mestu tudi v tistih primerih, ko je bil odsoten z dela iz vzrokov izven njegove volje po predpisih o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, zdravstvenem zavarovanju ipd (bolniški stalež, letni dopust, izredni dopust, opravljanje državljskih in družbeno-političnih dolžnosti ipd).

Delavce zaposlene na beneficiranih delovnih mestih komisije vpišejo v sezname. V te sezname je treba vpisati vse delavce, ki so bili zaposleni v delovni organizaciji od leta 1960 do dneva popisa, oziroma od tistega dne, od katerega bo komisija ugotovila obstoj beneficiranih delovnih mest.

V te sezname pa ne vpišejo tistih stalnih delavcev, ki letno niso dosegli 80 % zaposlenosti na beneficiranih delovnih mestih, čeprav so bili neprekinjeno zaposleni v tisti OZD, v kateri se ugotavljajo beneficirana delovna mesta. Torej morajo biti ti delavci zaposleni tudi na dan dela komisije pri OZD. Samo pri teh delavcih se lahko takoj ugotavlja upravičenost do beneficirane zavarovalne dobe za vsako koledarsko leto posebej.

Člani komisije pa morajo vnesti v sezname delavcev tudi delavce, ki so delali na beneficiranih delovnih mestih v dveh koledarskih letih in so v tem času dosegli 80 % pogoj zaposlitve na beneficiranih delovnih mestih. N.pr. delavec se je zaposlil 1. 5. 1963 in bil na takem delu do 31. 5. 1964. V tem časovnem obdobju je bil zaposlen na beneficiranem delovnem mestu. V posameznem koledarskem letu sicer ni dosegel 80 % zaposlenosti na beneficiranem delovnem mestu, ampak je ta pogoj dosegel v svoji zaposlitvi, ki obsega dve koledarski leti.

Za ostale delavce (predvsem delavce, ki so prekinjali delovno razmerje pri OZD, v kateri se ugotavljajo beneficirana delovna mesta), pa je treba ugotavljati 80 % zaposlenost na beneficiranih delovnih mestih za vsako obdobje, ko je bil delavec zaposlen na takem delovnem mestu. V kolikor je delavec delal 80 % na komisijsko ugotovljenih beneficiranih delovnih mestih, ga je treba vpisati v seznam zaposlenih delavcev na beneficiranih delovnih mestih, ne glede na čas trajanja njegove zaposlenosti na beneficiranem delovnem mestu.

Tak način vpisovanja delavcev, ki so prekinjali delovno razmerje, v seznime zaposlenih delavcev na beneficiranih delovnih mestih je potreben, ker se lahko za posameznega delavca ugotovi ali izpolnjuje pogoje 80 % zaposlitve v posameznem letu le, če se upoštevajo zaposlitve pri vseh delodajalcih, pri katerih je bil zaposlen v določenem obdobju, n.pr. gozdni delavec, sekač je bil zaposlen od 1. 1. 1963 do 31. 5. 1963 na beneficiranem delovnem mestu pri gozdnem gospod. Bled, nato se je s 1. 6. 1964 zaposlil na beneficiranem delovnem mestu pri gozdnem gospodarstvu Brežice, kjer je še zaposlen. Da ta delavec izpolnjuje pogoje za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem tudi v letu 1963, je možno ugotoviti šele takrat, če se upoštevata zaposlitvi v letu 1963 pri obeh delodajalcih. Ta pogoj pa bo ugotavljala strokovna služba skupnosti, kadar bo priznavala ustrezne pravice iz pokojninskega zavarovanja.

Udeleženci posvetovanja so bili podrobneje seznanjeni s postopkom, po katerem mora potekati ugotavljanje beneficiranih delovnih mest v posameznih OZD, in z dolžnostmi, ki jih ima pri tem ugotavljanju vsak posamezni član komisije. Glavne naloge člana komisije - predstavnika skupnosti bo naslednja:

- da predstavlja Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije. Zato bo to svojo dolžnost posamezni član izkazal s pooblastilom.

Nadaljnja dolžnost člana komisije skupnosti je, da temeljito pregleda predloženo dokumentacijo in ugotovi, ali je OZD predložila vsa potrebna dokazila, na podlagi katerih bo možno določiti delovna mesta, na katerih se bo štela zavarovalna doba s povečanjem, oziroma tudi delavce, ki delajo na teh delovnih mestih.

Ta član komisije nadalje tolmači vsa pravno sporna in dejansko nerazčiščena vprašanja ter druge ustrezne predpise, ki so v neposredni zvezi s priznavanjem in določanjem beneficiranih delovnih mest. Pri tem mora ostalima članoma komisije oziroma drugim sodelavcem razlagati predpise, ki pogojujejo določanje in ugotavljanje beneficiranih delovnih mest. Ena izmed pomembnih nalog člana komisije, ki ga določi skupnost je tudi ta, da skrbi za pravilne odločitve komisije, ki morajo temeljiti na zakonu in ostalih predpisih skupnosti.

Nadaljnja dolžnost tega člana komisije je tudi ta, da najkasneje v roku 3 dni od dneva dela komisije pisмено sporoči vse ugotovitve oziroma pravno problematiko, nastalo v zvezi z ugotavljanjem delovnih mest, in to v primerih, kadar bi realizacija sklepa o beneficiranju bila v nasprotju z intencijami družbenega dogovora o določitvi kriterijev in osnov postopka za določanje delovnih mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem.

Glavne naloge člana komisije, ki predstavlja OZD, so v tem, da predstavlja organizacijo, ki ga je s pooblastilom določila za člana komisije. Ena bistvenih nalog tega člana komisije je, da

predloži komisiji vso zahtevano dokumentacijo, da to tolmači oziroma pritegne zaradi tega k sodelovanju strokovnjake iz OZD ali izven nje. Nadalje mora stremeti z ostalima članoma komisije, da se pravilno ugotovi dejanski stan predlaganega zahtevka za ugotovitev beneficiranih delovnih mest. Ta član mora sklep komisije pravilno tolmačiti samoupravnim organom OZD, katero je predstavljal v komisiji in da posameznim delavcem - zavarovancem daje pravilno razlago predpisov.

Član komisije - predstavnik občinskega upravnega organa, pristojen za inšpekcijo dela, ima nalogo, da ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji 220. člena statuta skupnosti (zdravstveni škodljivi vplivi, na del. mestu ipd.).

O delu komisije se vodi zapisnik v 5 izvodih. Zapisnik vodi član komisije - predstavnik skupnosti. Zapisnik se dostavi:

1. strokovni službi skupnosti - centrala
2. organizaciji združenega dela
3. občinskemu upravnemu organu, pristojnemu za inšpekcijo dela
4. strokovni službi skupnosti - matični evidenci
5. strokovni službi skupnosti - finančni službi zaradi kontrole in izterjave dodatnih prispevkov za beneficirano zavarovalno dobo.

Vsebina zapisnika mora biti napisana jasno in natančno. Zapisnik je namreč javna listina in je edini dokaz o poteku in vsebini dela komisije. Zato se v njem ne sme ničesar izbrisati. Pisne in druge napake je treba popravljati tako, kot do določa zakon o splošnem upravnem postopku. Na koncu zapisnika je treba vpisati zadolžitev OZD, da izda v določenem roku za vse delavce, ki so delali ali še delajo na ugotovljenih beneficiranih delovnih mestih, potrdila o povečani zavarovalni dobi na obr. SPIZ-bd-5, v dveh izvodih. V potrdilu mora biti vpisana zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem od 1. 1. 1960 dalje oziroma od dneva, ko je delavec, za katerega se potrdilo izdaja, začel delati na beneficiranem delovnem mestu, pa do dneva, ko se potrdilo izdaja. Za leto 1975 pa bo evidentirana povečana zavarovalna doba v matični evidenci na obrazcu M-4. Podrobna navodila o vodenju evidence o povečani zavarovalni dobi bodo OZD prejele kasneje.

xxX

Z EKSURZIJE VARNOSTNIKOV V SOVJETSKO ZVEZO

V dneh od 4. 6. do 11. 6. 1975 sem se udeležil ekskurzije varnostnikov Slovenije v Sovjetsko zvezo. Strokovno potovanje je organiziralo Društvo varnostnih inženirjev in tehnikov Ljubljana, kamor smo vključeni tudi Dolenjci. Ker je v Sovjetski zvezi varstvo pri delu v celoti organizirano v okviru sindikatov, je bilo možno potovanje uresničiti le v svojstvu uradne delegacije sindikatov Jugoslavije. Zato smo, po sporazumu z birojem za mednarodno izmenjavo strokovnjakov Zveze sindikatov Jugoslavije, potovali po Sovjetski zvezi kot uradna delegacija sindikatov Jugoslavije. Medtem ko je strokovni del programa neposredno organiziral omenjeni biro, je potovalni del programa z oskrbo vodil Biro za odmor radnika iz Beograda. Potovanja se je udeležilo 30 varnostnikov, v glavnem varnostnih inženirjev ali absolventov Višje tehniške varnostne šole Ljubljana, med nami pa je bil tudi zdravnik, specialist za medicino dela. Po uradni sindikalni plati je ekskurzijo vodil Veselinovič Branko, varnostni inženir iz Ljubljane, sicer pa član republiškega odbora sindikata in pooblaščenec ZSJ. Strokovno vodstvo so z naše strani prevzeli nekateri člani izvršnega odbora našega društva. Neposredni stroški potovanja so znašali 4.200 din, kar ni veliko za osemdnevno potovanje po tako oddaljeni deželi.

Prvotno predvidena potovalna tura, ki je obsegala obisk glavnega mesta Ukrajine Kijeva ter Moskve in Leningrada, je bila tik pred potovanjem spremenjena v toliko, da smo namesto Kijeva obiskali Ivanovo, mesto v gornjem Povolžju. V grobem je samo potovanje potekalo takole. Z letalom od zagrebškega letališča Pleso do Moskve, kjer smo se zadrževali dva dni, nato pa z vlakom odbrzeli za dva dni v Leningrad. Od tam smo se z letalom vrnili v Moskvo in se z vlakom odpravili v Ivanovo, kjer smo tudi prebili dobra dva dni. Iz Ivanova smo se nato z avtobusom vrnili v Moskvo, prespali in se končno z letalom vrnili na izhodiščni kraj, v Zagreb. Potovanje je bilo dokaj naporno, ker smo kar tri noči prebili na medmestnih vožnjah z vlakom ali avtobusom, strokovni in turistični program pa sta bila zelo natrpana. Tega pa smo se prav zavedli šele ob prihodu domov, medtem ko je med ekskurzijo utrujenost izginjala zaradi množice novih vtisov in različnih zanimivosti, ki smo jih spoznavali ter prijetnih doživetij.

In sedaj od začetka. Na zagrebškem letališču, od koder je bil napovedan odhod letala ob 15.20 uri, smo se večinoma zbrali že vsaj dve uri prej. To je bil zanesljiv znak, da je potovalna mrzlica dosegala višek in pa: "Za vsak slučaj". Nič čudnega, saj razen častne izjeme, doslej še nihče med nami ni bil v Sovjetski zvezi. In priznajmo, tudi polet z letalom, takim velikim, ki leti visoko nad zemljo in tudi nad oblaki, ni kar tako. Vsaj polovica med nami še ni bila deležna takega poleta. Zame osebno je bil to drugi polet sploh, med obema pa je minilo 30 let, odkar sva se z materjo v marcu 1945. leta odpeljala

in ~~našemu letališču~~ v Beli krajini v Zadar. Tedaj smo leteli z ameriškim vojaškim ~~letalom~~ sportnim letalom, ki je sprejelo do 34 potnikov, letelo je na višini 2000 m, polet pa je trajal približno eno uro. Častna izjema med nami je bil tov. Zlatko Šorman, varnostnik pri Slovenija-avto in predvojni Novomeščan, ki je že v pozni jeseni 1944 leta odrinil v Sovjetsko zvezo kot partizan, da bi si tam v vojaški letalski šoli pridobil znanje v letalskih veščinah. Za vse druge pa je pomenil obisk Sovjetske zveze nekaj čisto drugega, kot pa n.pr. potovanje po Avstriji, Švici, Zahodni Nemčiji, Italiji, Češkoslovaški ipd. Te države smo v glavnem že kolikor toliko poznali. Potovanja v Sovjetsko zvezo pa so bila do nedavnega silno redka in še tedaj zelo zapletena. In vendar smo o Sovjetski zvezi in njeni zgodovini že toliko slišali, brali, se učili in v mnogih povojnih filmih tudi videli. Carska Rusija, carji Ivan Grozni, Peter Veliki, Katarina II, Nikolaj, Razputin, Stjenka Razin, Kutuzov, Aleksander Nevski, Puškin, Lermontov, Dostojevski, Tolstoj, Maksim Gorki, oktohrska revolucija, boljševiki, Lenin, Leningrad, Stalin, Stalingrad, Moskva, rdeči trg, Leninov mavzolej, Kremelj, križarka Avrora, Žukov, Konjev, Sibirija, Mičurin, Lajka, Gagarin itd., vsi ti in še množice drugih pojmov so neurejeno silili iz spomina in vsak zase predstavljali v naši zavesti delček zelo razgibane zgodovine sovjetskih narodov in burili domišljijo. Končno pa, kar je skrito ali pa je še pred kratkim bilo je vedno bolj zanimivo kot tisto, kar se vsakodnevno poraja. Človek je pač radovedno bitje.

Potem, ko smo v letališki restavraciji popili turško kavo in nekateri še eno, opazovali redka letala, etiketirali prtljago ter neučakano mencali v krogu, smo končno ugotovili, da nihče ne manjka in prejeli vozne karte. Nato smo kar hitro in srečno prestali preglede potnih listov, prtljage in osebne preglede. To pa ni minilo brez rahle zaskrbljenosti posameznih "denarnikov", brez katerih menda ne mine nobeno potovanje v inozemstvo, in sproščenega vedenja tistih, ki so kontrolo že uspešno opravili. Pri osebnih pregledih smo namreč morali posamezno vstopati skozi neznano kvadratasto napravo, ki pa se je le pri prehodu nekaterih oglašala s piskom. Le kaj je sedaj to? Ali vpije skrita valuta? Ali pa le masiven nož? Zardeli obrazi "zaznamovanih" in boječe vstopanje nekaterih (slaba vest) so vzbujali veselo muzanje, dovtype in smeh "neoporečnih" in praviloma "revnih" udeležencev.

Rešeni prve večje skrbi smo se znašli v bifeju onkraj kontrole v brezcarinski coni, kjer smo kmalu opazili pristanek "našega" letala in že občudovali prispеле uniformirane sovjetske letalce. Še malo in odrinili smo proti letalu, mimo nas pa je prispela tudi prtljaga. Brez zadržkov smo vstopili v sovjetsko letalo TU-154, št. 85068. Pozneje je vstopil v letalo tudi tov. Rudi Čačinovič, podpredsednik republiškega izvršnega sveta in skupina Rusinj, ki so se vračale s kolektivnega dopusta ob našem morju. Turboreaktivno letalo Tu154 ima tri turboreaktorje, dva na krilih in enega v repu. Sprejme lahko okrog 150 potnikov in spada med največja letala za potniški promet.

Ko smo posedli, najraje ob okencih, nas je poleg svetlečih opozorilnih napisov nad vhodom v srednji oddelek, glavna stvardesa še posebej opozorila, naj si pripnemo pasove in med vzletom ne kadimo. Gre za varnostne ukrepe, ki jih je treba upoštevati med vzletom in med pristajanjem letala, torej med relativno nevarnejšima fazama poleta (možnost trdega pristanka, požara ipd.). Druga stvardesa nam je medtem ponujala bombone, ki pomagajo premagovati rahle težave ob naglem vzponu letala po vzletu. Zagrmeli so motorji in že smo bili v zraku. Letalo se je naglo vzpenjalo, dokler ni obdržalo največjo višino poleta 11.000 m. Preleteli smo Madžarsko in se znašli nad ozemljem Sovjetske zveze. Žal je bilo med prvo polovico poleta deloma oblačno in, čeprav smo se kopali v soncu, so oblaki pod nami pogosto otežkočali opazovanje ozemelj nad katerimi smo leteli. Velja pa priznati, da so kopasti oblaki kazali prav idilične, pravljicične podobe. Osvetljeni od sonca so se bleščali v snežni belini in ponazarjali pravljичno pokrajino, sestavljeno iz vsemogočih fantastičnih oblik. Kjer so se oblaki pretrgali, smo lahko na zemlji opazovali velike sence, ki jih je povzročala delna oblačnost in izginjanje senc, kadar je med oblaki spet posijalo sonce na dotlej zasenčene dele zemeljske površine. Ponekod so pritegnila naš pogled velika žitna polja, gozdovi, reke, večja naselja in tudi močvirja. S take višine zajema pogled iz letala zelo velika področja na zemlji, seveda pa je ločljivost objektov s prostim očesom manjša in podrobnosti zabrisane.

Ko smo dosegli predvideno višino poleta, so nam v letalu postregli z izredno izdatno jedjo, ki je obsegala narezek s šunko, jajcem, majonezo, gorčico, maslom, topljenim sirom, slivovim džemom, keksi, bomboni, hlebčkom belega kruha in še kave ali čaj in kislá voda ali kozarček dobrega vina. Skratka postežba in pol. Že sedaj lahko omenim, da smo bili dobre, raznovrstne in izdatne hrane in pijače deležni prav povsod, kjer smo imeli organizirano prehrano. V tem pogledu smo bili veliko na boljšem kot pri podobnih ekskurzijah po zahodnih državah. Pri tem pa sem tudi ugotovil, da nismo bili mi kot uradna delegacija sindikata nobena izjema, ampak so bile take postrežbe deležni vsi, ki so bili na hrani tam kot mi (razni turisti in potniki).

Razpoloženje v letalu je bilo po jedi še prijetnejše. Rusinje, ki so sedele na prednjih sedežih, so zapele več tudi nam znanih ruskih pesmi, naš "letalec" Zlatko pa je vneto dopovedoval ljubki Rusinji ob sebi, da je bil "ljotčik" in seveda marsikaj drugega. No čeprav je bil ob koncu vojne in po njej v Rusiji, je mešal ruščino s srbohrvaščino pa tudi slovenščino, tako da je iz tega nastal nov jezik, nekakšen slovanski esperanto, ki pa je bil na srečo vsem še kar razumljiv. Seveda pa je bilo takšnih jezikoslovcev med nami največ in zlasti preprosti ruski ljudje so se povsod čudili, da tako slabo obvladamo ruščino. Navadili so se pač, da državljani vzhodnoevropskih držav, s katerimi imajo veliko več stikov, ruščino veliko bolj obvladajo. Čeprav smo se mnogi med nami učili ruščino več let po vojni, smo je sedaj že precej pozabili.

Okrog 18.30. ure ali 20.30. ure po moskovskem času (to je dve uri pred našim), smo se približno po treh urah poleta, spustili na moskovsko letališče, Šeremetjejevo. Prispeli smo na tla Sovjetske zveze, na tla Rusije, največje med petnajstimi sovjetskimi socialističnimi republikami. Po opravljenih formalnostih na letališču, ki so kar hitro minile, pregled pa je bil omejen samo na potne liste, nas je pred letališčem pozdravil predstavnik centralne organizacije sindikata za varstvo pri delu in dve vodnici oz. prevajalki. Skupaj smo vstopili v avtobus, ki nas je že čakal in se po avtocesti odpeljali proti okrog 35 km oddaljeni Moskvi oz. okrog 60 km oddaljenemu hotelu "Sputnik", ki leži v vzhodnem delu velemesta.

Spotoma so nam ob cesti pred Moskvo pokazali spomenik v obliki velike protitankovske prepreke, ki ponazarja frontno črto, do katere so Nemci v II. svetovni vojni prodrli. V območju Moskve smo opazili številne stolpne žerjave na skladiščnih prostorih in pri novogradnjah. V Moskvi so že pred leti pričeli z ogromno akcijo za preselitev vse "umazane" industrije iz mesta na daljna obrobja v nove industrijske cone. V razmeroma kratkem času jim je to skoraj že povsem uspelo in Moskva se lahko ponaša z dejstvom, da spada med najbolj čista velemesta na svetu. K temu v veliki meri prispeva tudi očitna in stalna skrb za čistočo cest, ulic, pločnikov in sploh okolice objektov. Nameščenih je n.pr. tudi nešteto posod za odpadke. Veliko je parkov in parkovnega drevja ter grmičevja in sploh zelenila, kar vse zelo ugodno vpliva na čistost ozračja in mikroklimo.

Že v mraku smo se peljali skozi center Moskve, kjer smo opazili ali pa so nas opozorili na številne spomenike (pamjatnike), n.pr. Puškinu, Majakovskemu, Maksimu Gorkemu in druge. Na obeh straneh širokih magistralnih cest smo videli mnogo impozantnih starih in tudi novih zgradb, široka pročelja nekaterih železniških postaj, ki jih je v Moskvi 6 ali 7, zunanje dele podzemnih železniških postaj z rdeče osvetljeno veliko črko M (metro) in imeni kot n.pr. Sokol, Beloruskaja in druge. Videli smo tudi Kremelj, z obzidjem obdan velik kompleks starih vladarskih palač in cerkva ter z več velikimi rdeče osvetljenimi peterokrakimi zvezdami, ki so nasajene na vzvišenih mestih obrobja in se gibljejo okoli navpične osi. Vodnici sta nas sproti seznanjali z nekaterimi splošnimi podatki o Moskvi in znamenitostmi mimo katerih smo se peljali. Od tega pa smo si v poplavi podatkov in zaradi nagle vožnje le malo zapomnili. Moskva sama ima čez 7 milijonov stalnih prebivalcev, poleg tega pa se jih okrog 2 milijona dnevno vozi na delo v Moskvo iz okolice. Premier velemesta znaša okrog 40 km, kar dovolj zgovorno priča o ogromni razsežnosti. Razumljivo je, da je v takih razmerah gosto omrežje podzemne železnice izredno pomembno prometno ožilje, ki se ga ljudje v veliki meri poslužujejo.

Med bežnim prvim ogledovanjem Moskve iz avtobusa je pot do hotela Sputnik kar naglo minila. Moderno zasnovan hotel Sputnik, šestnajstnadstropna ozka in visoka zgradba, je postal naša postojanka za ves čas bivanja v Moskvi. Potem, ko smo se razporedili po sobah med 3. in 6. nadstropjem, odložili prtljago in

se umili, smo jadrno odšli na uradni sprejem in večerjo, kar je organiziralo predsedstvo centralne sindikalne zveze na čelu s predsednikom in članom centralnega komiteta komunistične partije Sovjetske zveze, tov. Semjanovim. Sprejema, ki je bil v posebnem oddelku hotelske restavracije, se je udeležilo še nekaj visokih funkcionarjev sindikata in predstavnikov centralne organizacije sindikata za varstvo pri delu ter naši bodoči stalni spremljevalci na poti po Rusiji. Za uvod nam je tov. Semjanov zaželel dobrodošlico, nas seznanil z okvirnim programom obiska in z bodočimi spremljevalci. Nato je z vodko, znano rusko žgano pijačo, nazdravil prijateljstvu med narodi Sovjetske zveze in Jugoslavije, med sindikati obeh dežel in še posebej med varnostniki. Zdravice so se nato ves čas med večerjo vrstile druga za drugo, ker je zdravici gostiteljev nujno sledila zdravica z naše strani itd. Prevajalka Marusja je besedila zdravic pridno prevajala v srbohrvaščino oz. ruščino in res ne vem, če je uspela pospraviti vsaj delček večerje. Kaj kmalu so zdravice potekale ob napol praznih ali praznih kozarčkih, ker je "planirana" količina vodke pošla po grlih "žejnih" Kranjcev. Gostitelj je med drugim še posebej nazdravil našim bivšim partizanom, ko je med večerjo zvedel, da jih je nekaj med nami. Partizan tov. Miš je "nazdravje" takoj vrnil, nato pa še urno zapel "Na juriš", seveda ob prizadevni pomoči vrlih kolegov. Kajpada nam tudi na tem področju Rusi niso ostali dolžni in tako smo v vedrem razpoloženju, med zdravicami in petjem, po dobrih dveh urah zaključili s ceremonialno večerjo.

Gostitelj tov. Semjanov je ob koncu še zabičal našemu bodočemu stalnemu vodji, tov. Anatoliju, naj poskrbi, da bo naša ek-skurzija vsestransko uspela.

Ker sem že v uvodnem delu omenjal obilno mešano hrano, ki smo je bili povsod deležni, naj omenim le posebnosti, ki jih ni na naših jedilnikih. Mednje spada n.pr. zelenjavna juha (boršč), v kateri je med drugim tudi pesa. Nato pa še na kolobarje narezane surove kumare, ki smo jih po želji pomokali oz. mazali z nekakšno tolčeno smetano ali mehkim surovim maslom. Posebnost so predstavljale tudi majhne ribice, konzervirane na nam neznan način in razne pikantne omake.

Po večerji smo se porazdelili po sobah. Večinoma smo prenočevali posamezno, v prijetno in enostavno, vendar komfortno urejenih sobah s straniščem in tušem, telefonom, radioaparatom in televizorjem. Krajši čas sem po televiziji spremljal gospodarsko politično propagandno oddajo (edino kar je bilo na sporedu, kljub obstoju številnih sprejemnih kanalov, ki so vgrajeni v televizijski aparat) in vremensko napoved. Zanimivo je bilo, da so se tedaj v Moskvi gibale temperature med 26 in 31 °C, medtem ko je bilo v Sloveniji znatno hladneje. Očitno so naše predstave o gibanju temperatur v SZ pogosto zgrešene. Vsa Sovjetska zveza ni Sibirija in tudi Sibirija ni vse leto hladna.

Po prijetnem tuširanju sem okrog polnoči po moskovskem času trdno zaspal.

(Nadaljevanje sledi)

Bogo Špiletič, varn.ing.

NEKATERI SKLEPI Z ZBOROV DELAVCEV IN KMETOV V MESECU DECEMBRU
1975

V mesecu decembru 1975 so bili po sklepu samoupravnih organov TOZD in OZK zbori delavcev v TOZD in zbori kmetov lastnikov gozdov v OZK. V TOZD je bilo organiziranih 7 zborov, na katerih je sodelovalo 560 delavcev ali 75 % vseh zaposlenih. V OZK je bilo organiziranih 28 zborov, na katerih je sodelovalo 1241 kmetov ali približno ena desetina vseh kmetov. Na zborih so delavci in kmetje razpravljali in sklepali o novi organiziranosti TOZD in OZK. Za razpravo je služila analiza, ki jo je izdelala posebna komisija. Nadalje so razpravljali o spremembah samoupravnega sporazuma o združitvi, o statutu delovne organizacije, o spremembah in dopolnitvah statuta TOZD oz. OZK, o poslovnem uspehu delovne organizacije in TOZD oz. OZK, o izhodiščih za plan za leto 1976, o hranilnokreditni službi in plačevanju na hranilne knjižice, o pokojninskem zavarovanju kmetov ter o drugih tekočih zadevah. Razprave so bile tako med delavci, kot kmeti živahne, kar nas opozarja, da imamo takih razgovorov premalo in da je naše obveščanje, zlasti kar se tiče kmetov, premajhno. Na drugi strani pa je tako udeležba, kot sama razprava dokaz, da se je večina kmetov že vključila, da skupaj z delavci v smislu ustave in zakona o gozdovih razrešuje gozdarsko problematiko znotraj gozdnogospodarskega območja. Kmetje in delavci se dobro zavedajo, da je skupno gospodarjenje z gozdovi ne glede na lastninske odnose zagotovilo, da se gozdovi zaradi splošnih in drugih koristi ohranijo oziroma še izboljšujejo.

Na zborih so bili sprejeti naslednji zaključki:

1. V zvezi z organizacijo TOZD so delavci ugotovili, da niso podani dovolj tehtni razlogi za združevanje, zato vztrajajo na dosednji organizaciji. Delavci TOZD Trebnje so se dogovorili, da se vključijo v OZK, kmetje pa so tako odločitev tudi sprejeli.

Kmetje lastniki gozdov v OZK Straža in Podturn so se dogovorili za združitev v en OZK s sedežem v Straži. Kmetje lastniki gozdov OZK Črnomelj so sprejeli predlog o združitvi z OZK Črmošnjice, toda kmetje iz OZK Črmošnjice se s tako rešitvijo niso strinjali. O tem se Črmošnjičani ponovno pogovarjajo in zgleda, da bodo sprejeli predlagano rešitev.

Kmetje OZK Novo mesto so se sicer strinjali o združitvi z OZK Straža in Podturn, ker pa so bila v Straži in Podturnu izrečena odklonilna stališča bodo imeli svoj OZK v Novem mestu.

Tako bi sestavljalo gozdno gospodarstvo 6 TOZD in 4 OZK.

Delavci in kmetje so nadalje sprejeli dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi in statut. Potrdili so periodični obračun, sprejeli izhodišča za plan za leto 1976 ter sklep o izdelavi elaborata za organiziranje hranilno-kreditne službe.

F.M.

xXx

PRIZADEVANJA ZA STABILNO GOSPODARJENJE V TREBNJEM *

Tudi naš kolektiv se je po svojih močeh vključil v vsejugoslovansko akcijo za stabilnejše gospodarjenje. Mnenja smo bili, da bomo v tem najbolj uspeli, če bomo v prvi vrsti ohranili pozitivne poteze našega dela, ki so že v prejšnjih letih rojevale določene uspehe:

1. Delovna disciplina naj bi ostala še vnaprej na takem nivoju kot je bila doslej. Tu ni samo vprašanje prihajanja in odhajanja z dela, ampak spada sem tudi zavest, da mora biti delo, ki si ga zadamo tudi opravljeno, pa naj bo to dnevna, mesečna ali pa letna zadolžitev.
2. Zaposlovanje je bilo tudi letos tako intenzivno kot je bilo dosedaj. To velja in za vprašanje najemanja novih delovnih moči, kakor tudi za razporejanje dosedanjih. Pravilno razporejanje dela, kjer priskoči sekač na pomoč skladiščnemu delavcu, revirni gozdar manipulantu, omogoča povečanje izkoristka delovnih dni. Tak način dela, ki je na naši TOZD že tradicija, nam je tudi letos pomagal k uspehu.
3. Tako kot dosedanja leta smo tudi letos poskušali čimbolj slediti zahtevam trga. Onemogočeno nam je, ker imamo v glavnem zasebni sektor, da bi tem zahtevam v celoti sledili s sečnjo, kar največ pa smo zahteve sledili z oddajo. Tekoče smo spremljali domač trg in izvoz in tudi maloprodajo.
4. V gospodarjenju z SLP gozdovi smo se poslužili tudi nekaterih principov, ki so pri naših kolegi, ki imajo več SLP že zdavnaj uporabljeni. Ker imamo izdelane načrte za gospodarjenje, smo sečnje lahko koncentrirali, kolikor je v naših prilikah to sploh mogoče.

* Prispevek sicer sodi k sestavku "Kako poteka izvajanje programa za izboljšanje gospodarjenja?", vendar ga zaradi zamude objavljamo posebej.

5. Vsakoletna zadolžitev že dosedaj je bila, da se absolutno držimo planiranih stroškov, kar je bila obveza tudi za letošnje leto. Uspeli smo v vseh postavkah razen v nekaterih, ki niso bile povsem v naši moči zaradi tega, ker so se podražile storitve, ali pa zaradi drugih dodatnih stroškov, ki niso bili planirani. Tako se nam je zgodilo na primer s PTT storitvami.

6. Važno za stabilno delo in gospodarjenje, je tudi skrb za ohranjanje delovne sposobnosti. V tem pa tudi v letošnjem letu nismo še do konca uspeli, delno zaradi tega, ker nam ni mogoče povečati družbenega standarda (prevozi, prehrana), delno pa tudi zaradi tega, ker zavest za nošenje sredstev osebne zaščite ni še postala last nas vseh.

Naša prizadevanja pa so bila z mesecem oktobrom precej narušena, ker nas je zapustilo šest članov kolektiva, tako da smo bili močno v skrbeh kako bo z izpolnitvijo plana. Z velikim prizadevanjem preostalih članov kolektiva nam je uspelo zmanjšati razkorak med planom in dejansko realizacijo.

Jože Falkner, dipl. ing.

xXx

NAŠI NOVI JUBILANTI

Tudi v letu 1975 so bile podeljene pohvale in nagrade jubilarantom, ki so že več kot 10, 20 oziroma 30 let zaposleni v delovni organizaciji. Nagrade in pohvale so prejeli:

TOZD NOVO MESTO:

1. Kopinč Franc	30 let
2. Jakše Anton	10 let
3. Kastelic Kristina	10 let
4. Pirc Anton	10 let
5. Kastelic Ivan	20 let
6. Plut Vinko	20 let

TOZD STRAŽA:

1. Avguštin Franc	20 let
2. Godec Stane	20 let
3. Muhič Jurij	20 let
4. Petan Anton	20 let
5. Skubic Anton	20 let
6. Fifolt Ivan	10 let
7. Fifolt Franc	10 let
8. Šetina Drago	10 let
9. Bubnjič Lovro	10 let
10. Poljanc Jože	20 let

TOZD PODTURN:

1. Čibej Milena	20 let
2. Fink Ivan	20 let
3. Zajc Olga	20 let
4. Bučič Pajo	10 let
5. Ferko Viktor	10 let
6. Jarc Alojz	10 let
7. Koncilja Iganc	10 let
8. Mežnar Ana	10 let
9. Nunič Zdravko	10 let
10. Ravbar Ivan	10 let
11. Tisovec Franc	10 let
12. Turk Ivan	10 let

TOZD ČRMOŠNJICE:

1. Gorše Ivan	20 let
2. Matkovič Marjan	20 let
3. Gole Anton	10 let
4. Džurdžević Rade	10 let

TOZD ČRNOMELJ:

1. Erjavec Adolf	20 let
2. Kobetič Franc	20 let
3. Petruna Branko	20 let
4. Skube Ivan	20 let
5. Štukelj Jože	20 let
6. Abramovič Vlado	10 let
7. Barjakovič Peter	10 let
8. Biličič Rado	10 let
9. Gračan Florjan	10 let
10. Rožič Ivan	10 let
11. Šuštar Franc	10 let
12. Veselič Ivan	10 let

SKUPNE SLUŽBE:

1. Lukšič Franc	20 let
2. Šprajcer Vinko	20 let
3. Lenarčič Martina	10 let

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Zbor delegatov je na seji dne 11. decembra 1975 razpravljajl in sklepal o naslednjem:

1. Sprejel je izhodišča za plan za leto 1976. V zvezi s tem je sklenil, da bomo v letu 1976 posekali in prodali 120.326 m³ lesa iz družbenih gozdov in 43.000 m³ lesa iz zasebnih gozdov. Opravili bomo gozdnogojitvena dela v skladu z gozdno-gospodarskim načrtom. Upoštevali bomo določila o izhodiščih ekonomske politike SR Slovenije in dvignili osebne dohodke le v skladu s produktivnostjo dela. Povečali bomo amortizacijo osnovnih sredstev. Zaradi zadržanih prodajnih cen lesu in povečanih materialnih stroškov pričakujemo nižji dohodek, zaradi tega je zbor odločil, da se zniža prispevek za stanovanjski sklad iz 9 % na 7 %.

2. Na področju investicij bomo v letu 1976 opravili naslednja dela: dokončali dela na žagi Poganci, postavili obtesovalni stroj v Straži, rekonstruirali žago Velika Loka, začeli z gradnjo delavskega doma v Črmošnjicah, zaključili z deli na skladišču Birčna vas in v Straži, dogradili cesto Padež-Mihovo, pripravili gradbeno dokumentacijo za mehanično delavnico, začeli in po možnosti (če bo denar) dokončali gradnjo ceste Otovac-Sredgora,

nabavili kamion nosilnosti 11 ton, nakladalne naprave, traktor, kombi za prevoz delavcev na delo, opremili drevesnice, popravili logarnice in nabavili ostalo opremo.

Navedli smo le glavne naloge v zvezi z investicijami v letu 1976.

3. Zbor delegatov je sprejel predlog statuta delovne organizacije in spremembe samoupravnega sporazuma in jih dal v javno razpravo.

4. Sprejel je poročilo o devetmesečnem poslovanju delovne organizacije in TOZD ter OZK.

Poslovni uspeh gozdnega gospodarstva Novo mesto od 1. 1. do 30. 9. 1975

Elementi	30.9.1974	30.9.1975	Indeks
Celotni dohodek	112.211.425,44	126.958.721,79	113
Materialni stroški	57.707.620,89	76.362.246,66	132
Amortizacija	3.124.399,04	5.302.498,75	170
Dohodek	51.379.405,51	45.359.327,27	88
Pagodbene obveznosti	590.089,90	1.069.121,65	181
Zakonske obveznosti	3.964.449,30	7.355.608,82	186

Elementi	30. 9. 1974	30.9. 1975	Indeks
Osební dohodki	24.865.277,87	29.081.900,30	171
Dobiček	21.959.588,44	7.827.488,24	36
Število zaposlenih	694	684	99
Poprečni OD	2.484	3.238	130
Kupci	34.974.230,91	30.453.517,61	95
Dobavitelji	2.657.830,47	4.403.390,33	166
Proizvodnja v m3	88.106	87.144	99
Odkup m3	47.302	50.093	106
Prodaja m3	139.624	132.554	95
Zaloge m3	24.976	30.015	120

Tabeli 2. in 3. sta objavljeni na strani 64.

- Potrdil je poročila o sanacijskih ukrepih TOZD Gozdarstvo Črnomelj in TOZD Gradnje.
- Sprejel je gozdnogospodarske načrte gozdnogospodarskih enot Brezova reber, Soteska, Novo mesto-jug, Poljane in Radoha-Padež-Rasen. Ob tej priliki je podaljšal mandat strokovni komisiji za pregled gozdnogospodarskih načrtov.
- Sklepal je o nakupu in zamenjavi gozdov.
- Imenoval je delavce GG v komsije, ki so ustanovljene pri samoupravní skupnosti za zaščito Roga.
- Potrdil je dogovor o cenah za jelovo hlodovino med gozdnim gospodarstvom in Novolesom ter potrdil cenik o prodajnih in odkupnih cenah novoletnih jelk.

Zbor delegatov je na seji dne 23. januarja 1973 razpravljaj in sklepal o naslednjem:

- Potrdil je inventuro za leto 1975. Ob tej priliki je ugotovil, da so nastopili pri nekaterih postavkah presežki in primanjkljaji. Zbor delegatov je sprejel sklep, da se presežki vknjižijo v dobro izrednih dohodkov, primanjkljaje pa v breme izrednih izdatkov.

V zvezi z inventuro so bili sprejeti še naslednji sklepi:

- da se odpišejo zastarele obveznosti do dobaviteljev v dobro izrednih dohodkov v znesku 21.714,16 din
- da se zastarele obveznosti do privatnikov preknjiži v dobro izrednih dohodkov pri naslednjih TOZD:

TOZD Novo mesto	6.785,45 din
TOZD Straža	13.677,35 din
TOZD Črnomelj	310,90 din
TOZD Trebnje	408,05 din
3. da se v breme izrednih izdatkov preknjiži doplačilo za odkup pri OZK Črnomelj 345,15 din
 4. da se odpišejo obveznosti do inozemskih dobaviteljev v dobro izrednih dohodkov 38,85 din
 5. da se odpišejo obveznosti do dobaviteljev za nefakturirano blago v dobro izrednih dohodkov 79.542,58 din
 6. da se pri kupcih odpiše v breme izrednih dohodkov 1.272,00 din
in v dobro izrednih 47,90 din
 7. od dvomljivih terjatev se izbriše iz evidence terjatve ker so neizterljive 38.207,20 din
 8. terjatve za inventurni primanjkljaj iz preteklih let se knjiži v breme izrednih izdatkov 13.033,49 din
 9. v breme sklada skupne porabe se odpiše terjatev 2.269,07 din
 10. sprejel je tudi sklep, da se razišče primanjkljaj štirih motornih žag, ki je nastal v skladišču skupnih služb.
2. Potrdil je statut delovne organizacije. Statut so sprejeli delavci in kmetje lastniki gozdov na zborih, ki so se vršili v mesecu decembru 1975.
- Na zborih v mesecu decembru so bile sprejete tudi spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi.
- Pečiščeno besedilo sporazuma o združitvi in statut bosta objavljena v prihodnji številki Dolenjskega gozdarja.
3. Zbor delegatov je dokončno sprejel tudi prispevno stopnjo za biološka vlaganja v družbenih gozdovih. Ta znaša za tehnični les 22,3 % in za drva 5 %.
 4. Sprejel je gozdnogospodarske načrte za gozdnogospodarski enoti Gorjanci-Pendirjevka-Kobile in Krka z veljavnostjo od 1975-84.
 5. Poslušal in sprejel je informacijo o družbeno-ekonomski politiki in razvoju Slovenije v letu 1976.
 6. Sprejel je dopolnitve investicijskega plana za leto 1976.
 7. Odobril je prodajo treh parcel s pogojem, da se pridobljeni denar porabi za nakup gozdov v kompleksu, ki jih gozdno gospodarstvo arondira.

POSLOVNI USPEH TOZO OD 1.1. do 30.9.1975

Tabela št. 2

BESEDILLO	Skupaj	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	Skupne
	TOZO	N.mesto	Štraža	Podturn	Črmošnice	Črmošni	Irebnje	Črmošni	službe	
Celotni dohodek	92.096,458,80	16.415,248,54	17.543,492,49	21.341,131,73	12.987,815,72	9.084,455,16	3.098,474,88	5.263,002,22	6.362,838,06	
Materijski stroški	42.549,026,21	8.757,057,45	7.769,788,01	9.573,204,00	6.164,284,11	3.868,161,74	1.004,161,05	2.992,239,59	2.420,139,32	
Amortizacija	5.302,498,75	740,013,90	1.026,896,96	1.254,981,34	800,611,53	717,669,52	71,543,79	381,844,58	308,937,13	
Dohodek	40.388,004,98	6.945,034,59	8.786,723,42	10.548,857,23	6.049,339,96	4.498,623,90	2.034,347,62	1.891,301,65	3.633,770,61	
Pogodbene obveznosti	1.066,871,65	234,164,55	180,119,45	146,422,85	91,171,45	145,036,20	10,009,05	61,117,80	194,830,30	
Zakonske obveznosti	6.957,933,28	818,257,07	1.508,090,76	2.245,666,31	918,413,55	550,472,72	325,155,00	265,007,56	335,879,31	
Osební dohodki	29.081,900,30	5.854,340,00	5.044,306,80	4.858,023,30	3.721,498,95	4.262,412,45	1.209,895,20	1.196,633,10	2.934,790,50	
Dobitek	7.566,317,72	38,272,97	2.054,206,41	3.297,744,77	1.318,256,01	-	489,288,37	368,549,19	-	
Izguba	453,297,47	684	124	111	94	453,297,47	116	27	25	47
Številó zaposlenih	684	140	124	111	94	116	27	25	47	
Povprečni OD	3,238	3,098	3,165	3,337	3,056	2,913	3,287	3,661	4,513	

POSLOVNI USPEH OZK OD 1.1. do 30.9.1975

Tabela št. 3

BESEDILLO	Skupaj	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK
	OZK	N.mesto	Štraža	Podturn	Črmošnice	Črmošni	Irebnje	Črmošni	Irebnje
Celotni dohodek	34.862,262,99	3.573,837,20	9.033,067,67	2.423,213,80	4.717,969,73	9.865,223,50	5.248,951,09		
Materijski stroški	33.813,220,35	3.639,188,09	8.997,759,44	2.365,118,53	4.512,485,04	9.514,717,11	4.723,952,14		
Amortizacija	-	-	-	-	-	-	-		
Dohodek	1.114,393,53	-	35,308,23	58,095,27	145,484,69	360,506,39	524,998,95		
Pogodbene obveznosti	2.250,00	120,15	575,10	2,25	197,10	501,30	854,10		
Zakonske obveznosti	397,675,54	11,178,96	11,375,83	11,375,63	51,282,22	141,614,59	170,245,87		
Osební dohodki	-	-	-	-	-	-	-		
Dobitek	726,566,21	-	23,554,17	46,717,19	94,005,37	208,390,50	353,898,98		
Izguba	12.098,22	12.098,22	-	-	-	-	-		

H U M O R

Dve o našem inšpektorju

Lansko zimo je bilo na Bledu dvodnevno posvetovanje o gozdarskem strokovnem šolstvu, združeno s proslavo 25. obletnice osnovanja ljubljanske gozdarske fakultete. Med udeleženci je bilo tudi nekaj novomeščanov. Stanovali pa smo kar v hotelu Jelovica, ki je tudi sicer nudil gostoljubno streho vsem prireditvam.

I.

Že med prvim predavanjem se je raznesla vest, da bodo popoldan vrgli v zrak stari blejski hotel Park. To je bila za Bled prvo-vrstna senzacija in poživitev v tistih pustih dneh. Dotrajana stavba naj bi se po napovedih in izračunih minerjev kar sesula kot hiša iz kart. Zato smo se torej po kosilu, v odmoru do prvega popoldanskega predavanja ob pol štirih, skoraj vsi namenili tja, da bi napasli svojo radovednost.

Skočil sem še v sobo po plašč. Pa zagledam svojega sobnega kolega, medobčinskega gozdarskega inšpektorja ing. Kruljaca, kako s časopisi v roki leze v posteljo.

"Ja Jožko, kaj ne greš pred hotel Park?" ga pobaram.
"Ne, ne. Veš, bom rajši prebral časopis in po dolgem času spet enkrat po kosilu v miru malo zadremal tja do pol štirih. Doma nimam nikoli prilike za to ... vedno kdo pleza po reni".

Spomnil sem se, da ima kolega doma kar štiri majhne otroke in nisem več silil vanj.

II.

Zvečer je bilo v dvorani tovariško srečanje vseh generacij naše fakultete. V vabilu je pisalo, da bo najprej zapel nekaj pesmi koroški akademski oktet.

Nekaj minut pred pričetkom sem se s kolegoma Kruljacem in Jožetom Kuretom vračal s kratkega sprehoda po predavanju. V avli hotela je ves na trnju čakal na zakasnele pevce okteta organizator srečanja ing. Funkl. Ko je med vrati kot prvega med nami zagledal visokega ing. Kruljaca ga je ves vzradoščen prijazno ogovoril: "Oktet? Pevci ... kajne?"

"Ne, ne", mu odvrne vrli Jožko. Za hip pomisli in takoj doda: "Morda pa malo kasneje, proti jutru!"

In res smo potem tudi mi peli, da je bilo veselje.

Slišal in zapisal:
Slavko Klančičar, dipl.ing.

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO
Upravni odbor stanovanjskega
sklada

Številka: 176/1

Novo mesto, 26. jan. 1976

R A Z P I S

posojila za nakup, gradnjo in adaptacijo stanovanj in stanovanjskih hiš.

1. Pogoji razpisa:

Do posojila so upravičeni delavci:

- a/ ki so v združenem delu pri GG najmanj 2 leti, če prosijo za kratkoročno posojilo in 3 leta, če prosijo za dolgoročno posojilo,
- b/ da se strinjajo z 2 % obrestno mero,
- c/ da bodo v času gradnje zagotovili najmanj 70 % lastne udeležbe, če prosijo za kratkoročno posojilo oz. najmanj 60 % lastne udeležbe, če prosijo za dolgoročno posojilo,
- č/ da bodo uporabili posojilo izključno za stanovanjsko izgradnjo,
- d/ da bodo gradili stanovanje v kraju zaposlitve, če prosijo za dolgoročno posojilo.

2. Prosilci morajo napisati prošnjo na posebnem obrazcu, ki ga lahko dobijo v pisarni TOŽD oziroma splošne službe za delavce skupnih služb.

Prošnji je treba predložiti: gradbeno dovoljenje, če gre za novogradnjo ali večje popravilo, oziroma potrdilo o nujnih vzdrževalnih delih, če gre za manjša popravila.

3. Rok za vlaganje prošenj je do 29. februarja 1976. Prošnje je poslati na GG Novo mesto, Gubčeva 15.

Upravni odbor za stanovanjsko
izgradnjo

Novo mesto, 18. Jan. 1978

Številka: 116/1

NAZIV

posojila za nakup, gradnjo in abstrakcije stanovanj in stanovanj

1. Posojila razpis
Do posojila se upravičeni delavci

2. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

3. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

4. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

5. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

6. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

7. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

8. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

9. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

10. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

11. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

12. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

13. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.

14. Posojila se razpisujejo za 10 let, če posojilo
za kratkoročno posojilo in 5 let, če posojilo za dolgoročno posojilo.